Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 27 МАРТ, 1980 ШУ. ● № 37 (6167). ● Мах 2 кепиг.

Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода токараштa - револьверщикашта юкъе дикагlчарех лоархlаш я Вареца Наталья Андреевна. Цо даим дикка тlехкхоачашгьо сменин норматаш. хьинаре дакъа лоац предприяте юкъарча вехаре. Наталья Андреевнана предприяте болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи елла.

СУРТА ТlА: токарь-револьверщица Н. Вареца.

З. БАТЧАЕВА сурт.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ ХАРЖАРАХ БОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиум е состав йолаш харжа:

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

Яснов Михаил Алексеевич — Татарски АССР Автозаводской хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш:

Колчина Ольга Павловна — Московски областа Одинцовски городской хоржамий округагара депутат.

Султанов Файзулла Валеевич — Башкирски АССР Кировски хоржамий округагара депутат.

Семенов Бато Семенович — Бурятски АССР Джидински хоржамий округагара депутат.

Умалатов Алипаша Джалалович — Дагестански АССР Кизлярски хоржамий округагара депутат.

Чабдаров Борис Касимович — Черсий - Балкарой АССР Прохладненски хоржамий округагара депутат.

Намсинов Илья Евгеньевич — Калмыцки АССР Яшкульски хоржамий округагара депутат.

Манькин Иван Павлович — Карельски АССР Октябрьски хоржамий округагара депутат.

Панев Зосима Васильевич — Коми АССР Сыктывкарски хоржамий округагара депутат.

Романов Виталий Иосифович — Марийски АССР Горномарийски хоржамий округагара депутат.

Пинсеев Александр Осипович — Мордовски АССР Ленински хоржамий округагара депутат.

Басиев Олег Александрович — Къилбаседа - Хlирой АССР Орджоникидзевски хоржамий округагара депутат.

Батыев Салих Галимзянович — Татарски АССР Тетюшски хоржамий округагара депутат.

Мендуме Михаил Клаевич — Тувински АССР Кызылски хоржамий округагара депутат.

Тубылов Афанасий Ильич — Удмуртски АССР Увински хоржамий округагара депутат.

Бонов Хьанlаьша Хьажбикар — Нохч - Гlалгlай АССР Гудермесски хоржамий округагара депутат.

Ислюков Семен Матвеевич — Чувашски АССР Ядрински хоржамий округагара депутат.

Горохова Евдокия Николаевна — Якутски АССР Орджоникидзевски хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

Нешков Хрисанф Павлович — Ярославски областа Ростовски хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума членаш:

Бондарев Юрий Васильевич — Волгоградски областа Калачевски хоржамий округагара депутат.

Вершков Леонид Александрович — гор. Москван Киевски хоржамий округагара депутат.

Волошенко Надежда Васильевна — Красноярски края Октябрьски хоржамий округагара депутат.

Голубева Валентина Николаевна — Ивановски областа Ленински хоржамий округагара депутат.

Друзева Нина Петровна — Белгородски областа Белгородски юрта хоржамий округагара депутат.

Думачев Анатолий Пантелеевич — гор. Ленинграда Кораблестроительни хоржамий округагара депутат.

Зубов Анатолий Михайлович — Пермски областа Кочевски хоржамий округагара депутат.

Ильичев Леонид Александрович — Челябински областа Верхнеуфалейски хоржамий округагара депутат.

Кириленко Андрей Павлович — гор. Ленинграда Политехнически хоржамий округагара депутат.

Кузнецов Николай Дмитриевич — Куйбышевски областа Ленински хоржамий округагара депутат.

Куликов Федор Михайлович — Пензенски областа Пензенски юрта хоржамий округагара депутат.

Лапонов Виктор Иванович — Иркутски областа Падунски хоржамий округагара депутат.

Лалетина Маргарита Федоровна — Московски областа Балашихински хоржамий округагара депутат.

Новиченко Анна Михайловна — Волгоградски областа Волжски хоржамий округагара депутат.

Обухов Лев Константинович — Хабаровски края Нижнеамурски хоржамий округагара депутат.

Овчинников Юрий Анатольевич — гор. Москван Октябрьски хоржамий округагара депутат.

Савченко Валентина Федоровна — Ростовски областа Каменск - Шахтински хоржамий округагара депутат.

Сипатова Вера Васильевна — Горьковски областа Пролетарски хоржамий округагара депутат.

Терещенко Николай Дмитриевич — Ставропольски края Советски хоржамий округагара депутат.

Филатов Виктор Андреевич — Новосибирски областа Черепановски хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, Кремль. 1980 шера, 25 март.

МЕХКДАЬТТА КIЕЖ ТЕХАЙ

Грозненски бурув тохара балхий управлене Тарамов Шамиль Ушаевич керте латтача № 133 йолча буровой коллективо Тийрка аьтта оагlорахьарча довкъашка 5415 метр бурув техачул тlехьагlа йоккха мехкдаьтта кlеж техай укх деношка. Тlерча мелашкара йиъ миллиметр хулача штуцере гlолла дийнахьи буси 43 тонн мехкдаьтта ду скважино.

Укхаза мехкдаьтта кlеж тохар боккха лоархlам болаш гlулакх да. Цул хьалха Тийрка аьтта оагlорахьарча довкъашка яьккхача № 126 йолча скважинера а мехкдаьтта кlеж техай. Уж ши скважина шоайла 20 километр гаьна я. Специалисташа яхачок ткъаь шера бурув летта тоъаргйолаш моттиг я царна юкъера яр.

Бурув тохаш скважина йоаккхача а из тохкача а къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлир бурувдеттараш В. Жаутханов, А. Шатуха, И. Абуев, М. Ибраев, Г. Токарев, В. Тайсумова, кхыбараш. Шоай къахьегама котало цар хетаю В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цlейна.

Д. ГАБАЕВ,
Грозненски УБР вошхагlоль инженер.

ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ СИЙЛАХЬА ДЕКХАРАШ

РСФСР Лакхехьарча Совета сесси

Укх шера февраля союзни автономни республикай Лакхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигашкарча Советашка хинача хоржамех социалистически демократи толара дерригача халкъа цlей хилар. Цар цlаькъа а хьагойтар партен халкъей йохаргйоаца цхьоагlо, вай общество кхоттенна хилар.

Берригача советски наха санна Российски Федераце къахьегамхошо а цхьа барт болаш хьаллоац парте деррагlа чакхйоаха чухьарси арахьарен политика, КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара баха мабоаггlа накъабахара, иттлагlа пятилетки толаме чакхъяккхара къовсам лоаттабу.

Шоашта тlалатта боккха бехктонкам кхетабеш иттазлагlа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе гулбеннаб халкъа депутаташ — ерригача автономни республикашкара, крайшкара, областашкара бахкараш, бахача наькъа тайп-тайпара вахалаш. 25 марта Москве, Йоккхача Кремлевски двореце хьайийллай из.

Депутатешеи хьаьшашеи дlаьхдаь тlоараш а деттаьш тlайнйер новкъостий **А. А. Громыко, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих.**

Сесси хьайийллар Российски Федераце къаьнагlа волча депутатех цхьанне — СССР халкъа артиста кинорежиссера С. А. Герасимова.

Велгаларча хана шиъ болх дlаболабу керда хержача РСФСР Лакхехьарча Совето, аьлар цо. Беттал кlезигагlа ха мара йисаяц Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизa. Цу сийлен ден сийна дерригача халкъо йоаржаьча социалистически яхьа юкъебахаб Российски Федераце къахьегамхой. Цар чlоагlа раьза хинна хьаллаьцаб 1980 шерах ленински хьисапе хьинаре къахьега шу хилийта аьнна парте Центральни Комитето баь тlахьехам. Вай халкъа патриотически хьинар чlоагlа дlадаь Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlеми тlа Котало яьккха 35 шу дуза ди гаргахоачаш латтаро а.

Советски наха чlоагlа къоабалду парта Центральни Комитето, сийлахь - боккхача Ленина гlулакх тешаме дlахьхухьар, Коммунистически партен Советски пачхалкхени iоржаьна деятель, машаран коммунизма тlехьа кlаьа ца луш къовсам лоаттабер новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюрос бу массе оагlорахьарен беркатен болх.

РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси хьайийллай аьнна хьахайкаду.

Старейшинай Совето тlадилларах депутата А. А. Борисова РСФСР Лакхехьарча Совета сессе председателалла харжа могавир депутат, поэзохо Н. М. Грибачев — «Советский Союз» яхача журнала керттера редактор. Массава раьза я волаш сессе на предложени тlайнйцар.

Иштта РСФСР Лакхехьарча Совета председатела заместителаш а хержар массава раьза волаш.

Сессе ден повестка чlоагlъю депутаташа. Цунна юкъедахад РСФСР Лакхехьарча Совета Мандатни комисси, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиум харжарах, унахцlено лоаряра РСФСР Закон кхоачашдара леламахи бахача наькъа унахцlено лораелга дlахо тоадара де дезарехи, РСФСР Лакхехьарча Совета Регламента проектах РСФСР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей положенена хувцамаш а тlатохараш а дарахи, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума указаш чlоагlдарах, РСФСР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш вlашагlйохкарах, РСФСР правительство — РСФСР Министрий Совет вlашагlйоллара, РСФСР халкъа тlахьожама Комитет вlашагlйоллара, РСФСР Лакхехьара Суд харжарах дола дешаш.

Депутаташа цхьа барт болаш хорж РСФСР Лакхехьарча Совета Мандатни комисси.

Гулбеннарашa хьалгlовтарца сий дир хоржамаш хиннечул тlехьагlа кхелхача республика Лакхехьарча Совета депутатий Н. Н. Костенкои Л. Н. Лукашевичеи.

РСФСР Лакхехьарча Совета Мандатни комиссе доклад йир цун председатела депутата Н. Н. Пономарева. Цо аьлар, ерригача 975 хоржамий округашка депутаталла кандидаташта тlехьа дукхха а дукхагlа болча наха кхаж тессаб, хlаьта уж РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла хержа а хержаб. Цо кхы цlаькха а хьахьокх коммунистийи парте боацарийи блок йохаргйоацаш йолга.

Коммунистически партех, цун ленински Центральни Комитетах советски нах боарам боацаш чlоагlа тешам бенна хилар хьагойт КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев, Коммунистически партен Советски пачхалкхечи кхыбола кулгалхой Российски Федераце лакхерча пачхалкхен lаьдала органе массава раьза а волаш харжаро.

Хархархоша цхьа барт болаш кхаж тессар болхлой класса, колхозни кхардой, советски интеллигенце, Эскарен Флотен бlухой дикагlа болча викалашта тlехьа.

РСФСР Лакхехьарча Совета хоржамаш деча хана кхоачашдаьд социалистически демократе лоархlаме дlадехаш дар — пачхалкхен lаьдала органаш массала а кердаяха езаш хилар. Иттазлагlа хержача Российски Федераце Лакхехьарча Совете дукхашха хержаб 650 депутат.

Мандатни комиссе белгалдир, ерригача 975 хоржамий округашка хоржамаш иийса, РСФСР Конституцега, Российски Федераце Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча Законага хьежна чакхдаьхалга.

Мандатни комиссе доклад дах РСФСР Лакхехьарча Совето цхьа барт болаш соцам тlайнйцар, чу тlа РСФСР 973 депутата полномочеш иийса лаьрхlай.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиум харжара дош дувца йоалу сесси.

Дош лу КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара депутата К. У. Черненкона. КПСС Центральни Комитето тlаделлах цо предложени елар, из хьалаьцар РСФСР Лакхехьарча Совета партийни группои Старейшинай Советои. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла юха а депутат М. А. Яснов харжа, аьнна. Из предложени массава раьза волаш тlайнйцар.

Республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместителаш, секретарь, Президиума членаш хержар.

Цул тlехьагlа lоеш РСФСР Лакхехьарча Совета председателага РСФСР Министрий Совета председатела М. С. Соломенцева хьаьь заявлени. РСФСР Конституцега хьежжа а РСФСР Лакхехьара Совет хьаьржийта аьнна республика правительство вlашагlйоллара дош оттадарца а дувладенна РСФСР Министрий Совето ший декхараш чакхдаьна лерхl, хlаьта РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхашка ший полномочеш lо а йохк.

Дош лу КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС ЦК секретара депутата М. С. Горбачевна.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето тlаделларах, аьлар цо, аз предложени лу вай парте политика чакхйоаккхача, цун съездийн Центральни Комитета Пленумийн решенеш кхоачашъеча правительствас бaь болх могабе. КПСС Центральни Комитето тlаделлад сона, хlаьта из РСФСР Лакхехьарча Совета партийни группои Старейшинай Советои хьал а лаьцад, Российски Федераце Министрий Совета Председателалла юха а депутат новкъост М. С. Соломенцев харжа аьнна предложени ялл.

М. С. Соломенцевна тlадуллалда Российски Федераце правительства составах предложени хьачулулга.

РСФСР Министрий Совета болх могабеш бола соцам тlаш депутаташа массава раьза а волаш. Цу соцамагlа РСФСР Министрий Совета Председателалла юха а хьажаву депутат М. С. Соломенцев. Цунна тlаделлад РСФСР правительства состава хьакъехьара предложени РСФСР Лакхехьарча Совете дlачулулга.

РСФСР Министрий Совета тlаделлад РСФСР Лакхехьарча Совето Российски Федераце правительство вlашагlйоллалца ший декхараш кхоачашделга.

Цул тlехьагlа унахцlено лоаряра РСФСР Закон кхоачашдара леламахи бахача наькъа унахцlено лораелга дlахо тоадара де дезарехи доклад йир РСФСР Министрий Совета председатела заместителa депутата Л. П. Лыковас.

Докладах йолча пренеех къамаьлаш даьча депутаташа белгалдаьккхар РСФСР Лакхехьарча Совета сессе дувца оттадаь дош боккха пачхалкхен лоархlам болаш хилар. Вай мехка къахьегамхой унахцlенон йоакхо елга Коммунистически партен Советски пачхалкхенон даим терко еш да. Цо къаьгга хьагойт деглlаенача социализма общества гуманизм.

Хlанзара пятилетка советски унахцlено лораелга дlахо тоадара lалате боккхача лоархlаме я, йоахар ораторашa. Хlана аьлча, укх пятилетке тlайнйцай унахцlено лоаряра СССР Союзен союзни республикайн законодательства лардаш а «Халкъа унахцlено лораелга дlахо тоадара де дезарий хьакъехьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам а.

Унахцlено лораелга органаш тоадари хьакъехьара масалаш кхувлар депутаташa. Цо хьахьокх КПСС XXV съездо унахцlено лоаряра дlаькъе белгалдаь декхараш толаме кхоачашделга.

Пренеех къамаьлаш дир депутаташа: Башкирски АССР Министрий Совета председатела З. Ш. Акназаровa, Н. В. Склифосовске цlерагlча скори помоща НИИ воккхагlволча lилман болхлоно М. А. Сапожниковас, халкъа депутатий Приморски краевой исполкома председатела Д. И. Карабановa, КПСС Сочински горкома хьалхарча секретара В. Ф. Гавриленкос, СССР АМН онкологически lилман центра Сибирски филиала директора А. Н. Потапова, ВЦСПС секретара А. П. Бирюковас, кхычар.

26 марта дlахо болх беш хилар РСФСР Лакхехьарча Совета сесси.

26 марта Йоккхача Кремлевски двореце ший болх чакхбаьккхар иттазлагlа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе.

Депутаташеи хьаьшашеи тlоараш детташ тlайнйцар новкъостий **Г. В. Романов, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов.**

Депутаташа дийца даьккхар унахцlено лоаряра РСФСР Закон кхоачашдара леламахи бахача наькъа унахцlено лораелга дlахо тоадара де дезарехи дола дош. Республика Лакхехьарча Совето боагllеш бола соцам тlайнйцар.

РСФСР Лакхехьарча Совета Регламента проектах, РСФСР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей положенена хувцамаш дарахи тlатохараш дарахи доклад йир республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитела О. П. Колчинас. Цо белгалдаьккхар сессе дувца оттадаь документаш Советий балха ленински организационни принципашка, парте XXV съезда, цул тlехьагlа хинача КПСС ЦК Пленумий решенешка хьежжа, вай политически система а социалистически демократи а дlахо дегlайоаллара новкъоста Л. И. Брежнева еннача указанешкара хьадоатlача декхарашка хьежжа долга. Регламента проекта ларде лийцай Лакхехьарча Советен цун органийн полномочеш, хlаьта иштта цар болх вlаштlехьбаккхара белгалъь йола РСФСР Конституце нормаш.

Дийначул тlехьагlа депутаташа массава раьза а волаш тlайнйир РСФСР Лакхехьарча Совета Регламент, РСФСР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей положенена хувцамаш дарахи тlатохарах дарахи дола Закон.

Депутаташа чlоагlйир РСФСР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей состаавш а цар председателаш а.

Лакхехьарча Совето чlоагlйир республика правительства состав — РСФСР Министрий Совет. РСФСР Министрий Совета Председатела М. С. Соломенцева правительства берригача члений цlерагlа чlоагlа баркал аьлар КПСС Центральни Комитета, ЦК Политбюрона, Леонид Ильич Брежневна шийна йоаех иштта боккха тешам боларах. РСФСР Министрий Совето, аьлар цо, ший берригача балха тlа лерагlа чакхйоахаргья КПСС политика, парте съездий, цун Центральни Комитета решенеш хьалхе лелергья.

Лакхехьарча Совето вlашагlъеллар РСФСР халкъа тlахьожама Комитет, хержар РСФСР Лакхехьара Суд.

(ТАСС).

Лакха овсарле йолаш

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна хулача субботнике массане дакъа лаца а хьинар кхо ца деш лакха овсарле йолаш къахьега а лаьрхlад «Ингушский» совхоза къахьегамхоша. Совхозера 350 совгlа саг хургва укх шера субботнике дакъа лоацаш.

Хlанзехьа белгалдаьхад боахаме цу дийнахьа кхоачашдергдола балхаш. 12 гектара тlара комсаш йоlила, 1000 шпалера хьокхий оттадела, 800 гектара тlа макхаш доахила, 250 гектара тlа культиваци елга, — иштта да цу дийнахьа совхозе кхоачанде аьнна субботника штабо белгалдаьха балхаш. дерригаш а 4610 сома маьхa. 700 сом пятилетка фонде дlадала лерхl совхоза коллективо.

Укх шера 19 апреле хулача ленински субботника лаьрххlа кийчо еш ба Магlалбикерча автотранспортни предприятеро берриге къахьегамхой.

— Транспортникех 200 совгlа саг хургва цу дийнахьа хьинар кхо ца деш къахьегаш, — дувц АТП партбюро секретара В. И. Бизиковас, — царех ахаш шоай балха моттигашка а болаш. Цу дийнахьа тха транспорто дlахьа хьоргба 200 тонн мухь, 10700 пассажир дlаюха вугаргва, балха буга болхлой а тlехь лаьрхlача.

Царна юкъе хургба грузовой машинаш лелаеш бола Коттоев Сайда, Дышниев Элмарза, Арчаков lаддалевахlап, Цицдоев Шапа, автобусаш тlа болх беш бола Коригов Хьамид, Талик Николай кхыбараш.

А. БАСНЕВ.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ДИЪ ШЕРА

Совхха гурахьа денз 1981 шера чотагlа къахьегаш хьайоагlа «Грознефтехимремонтстрой» треста РСУ-2 коммуниста Симкин Юрий Васильевича кулгалдеш йола слесарий - монтажникий бригада коллектив.

Из толам баккха цар аьттув баьлар берригa болхлой социалистически яхь юкъеоаар, болхлоша шоайла тара йола массехк професси карагзаир баьхаи долаш.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара юбилей кердача толамашца белгальяккхар духьа шерра социалистически яхь йоаржаь къахьегача цар коллективе оггара лакхагlа дола хьокхамаш доах слесараша Мельников Анатолий Михайловичен Бондарь Терентий Иосифовичен. Цар шоай балха нормаш тlехкхоачашъярал совгlа лакха дикал йолаш а кхоачашду йоашта тlадилла моллагlа декхар.

Хlаьта массанена хьокхам телаш къахьегаш ва управлене партбюро а постройкома жилищно-бытовой гlулакхашта йолча комиссе а член вола бригадир Ю. В. Симкин ше. Цун календара тlа 1981 шу чакхдала дукха ха йисалц.

С. ШАВИЕВ.

КХАШКА АРАБАЬННАБ

Бlаьстан балхашка арабаьннаб Грозненски района «Атагинский» совхоза механизатораш. Дискаш тохкаьь цамцадаьккхад дукхача шерашка тlаювла баьцаш тlайола 120 гектар лаьтта, мавха баьккхаб 90 гектара тlарча люцернана, макхаш а даьха кийчдаь lодиллад кен, горох, доакъара лаьрхlа кхыйола культураш дlаюргйола 450 гектар лаьтта.

Укх балхаш деча хьинар ца кходеш овсарле лакха болаш къахьег механизатораш Иелангиреев Хьамзатен Гидаса lалашев. Юкъера лаьрхlача 130 процент кхоачашъю цар хlара дийнахьа шоай балха нормаш.

Укх бlаьсти 3080 гектара тlа тайп-тайпара культураш дlаc езаш ба совхоза механизатораш. Царех доакъара лаьрхlа — 1473 гектара тlа. Дерригa лаьтта дlаяхача гуpахьа аьха хиларах цар вlаштlехьдоал агротехнически дикагlча ханашка ерригa культураш дlайийна яха.

585 гектар хулаш да совхоза хий декха лаьтта. Ма хулла цу тlара лакхагlа хьувкъам а кхебаь боахама пайда эца лаьрххlа кийчъяьй хин сеть. 11600 кубометр лаьтта чура хьал а даьккха боккъоаца цlенъьй 36 километр дlаьха цун каналаш. Из гlулакх чакхдаккхарах хадданза хьайбашта мел эша довкъар лоаттаде йиш йолаш я совхоз. Цул совгlа 257 гектара тlа дlаце лерхlа баьцадаараш а хьалххеде йиш хулийт хьувкъам лакха болаш.

Дика гlулакх ду укхаза 3070 гектара тlа гурахьа дlадийнача ка болча алата а. Из тlадола кхаш хьаьндаьд хlара гектара тlа цаlи ахи центнер самолетаца аммачии селитра а тоссаш. Хlаьта 260 гектара тlарча алата совхоза механизатораша шоаш а тессай.

А. СУЛТАНОВ.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

КПСС Нохч-Гlалгlай обкома политически дешара Цlагlа чакхъьшай марксизма-ленинизма лардий школай пропагандистий шин дийнахьара республикански семинар.

«Владимир Ильич Ленинах цун ханарча наха дагаухараш», «Пятилетка чакхйоалача шера мохк а республика а экономически социальнои дегlаккхувлара лоархlаме дешаш», «Ленинни пропаганда психолого-педагогически лардаш» яха лекцеш йийшар цига гулбеннача шин бlаьненаи ах бlаьнели совгlа болча пропагандисташта мехкдаьтта института доцента Т. М. Овчарова, университета доцента Г. А. Бермуса, парте обкома лектора С. Б. Берсанукаева.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШТА — ЛЕНИНСКИ ГРАМОТАШ

В. И. Ленин ваь бlаь итт шу дузача юбилея къахьегама совгlаташ кийчдаь накъаяхара тlагlертта къахьегаш я Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллектив. 1979 шера балха итогех республика промышленни предприятешта юкъе котъьнаргa а лаьрхlа КПСС Нохч-Гlалгlай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара. ...ара тела Цlе байракх хьожалый цунна.

Къахьегама овсарле кхы а лаккхе дlалоладаьд заводчанаша ...е юбилейни шу. Къаьстта доккхий да къаьсткъаьстача хьалхалаттарашта кърагlдувла толамаш. Царех дукхачар соахье а шоашта социалистически декхар тlаийцадар баьчча юбилейга кхоачаш пхе шера заданеш кхоачашъяь боахаргья, аьнна. Шоай дош хlанзле кхоачашдаьд 86 болхлочо. Царна юкъе я НГlАССР Лакхехьарча Совета депутат электросварщица Умалатова Сажи, № 2 йолча цеха токарь Жмакин Виктор, болат лоаладеча бригада кулгалхо Баьанов Валентин, кхыбараш. Царна массанена а укх деношка торжественни хьале дlаелар ленински Сийлен грамоташ.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 110 шу дизарга

Халкъа боакъма йоккха говзал йола специалисташ кийчбечу Iилман тохкамаш дегIадоладечу доккхачу гIуллакхаш маргIдувлерах В. И. Ульянова-Ленина цIергIча Казански паччахьалкхен университета дукха ха йоаццаш Ленина орден еннай.

Университете чIоагIо дела лоархIаш леладу Казане эггара хьалха революцегахьа гIа бьаьккхача студента Ульянов Владимира цIераца дувзаденна мел дола хIама. Эггара хьинарегIа барех доаккъохо хиннов из цIи хеза йолча 1887 шера 4(16) декабре хиннача казански студентий сходе.

Цу хана денз В. И. Ленина шийн деррига вахар къахьегамхой муиъабехаре тIехьа лоаттабеча къовсама хетадаьд.

Университете вIашагIъеллай Ленински мемориал. Миллионаш нах кхаб цига, цу даькъе бIаь совгIа долча кхыча мехкашкара хьаьший а болаш.

Тахан Казански университете дешаш 10 эзар совгIа студент ва — 30 къаман вакалаш. Советски кагийча нахацея мехкарашцея цхьана говзалаш Iомаеш ба ГДР-ера, Кубера, кхыча вежарашка долча социализма мехкашкара бахнийтараш а.

СУРТАШ ТIА: 1) университета кертера здани; 2) университета здане тIа йолла мемориальни улг.

Ю. НАБАТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕИ

Ховш ма дарра дукха дешаш къоастаде дезаш хьалхашка латташе а, граждански тIемен доалол дехьара тIаевача тIема интервенцей хоалханеча хина Кавказерча событешта чIоагIа теркам тIабохийташ хинна В. И. Ленин. Цо, дас сенна, терко лий цу краерча къахьегамхой.

Россе йистошка даха къамаш цаI шоллагIча тIехьхаш йола политика лелаь хилар теркал а деш, Къилбаседа Кавказе Советий Iаьдала тIехьара къовсам хаьлача а шийн тайпарча а хьалашка болга кхета а деш, 1918 шера апрель бетта В. И. Ленина Совнаркоме дош оттадир Россе Къулбехьерча районе Чрезвычайни Комиссариат йилла, аьнна. Цунна юкъелкхийтар Къилбаседа Кавказ а, Чрезвычайни комиссаралла Г. К. Орджоникидзе оттавир.

1918 шера халача денош ка В. И. Ленина хадданза терко еш хиннай Къилбаседа Кавказерча событей. Бичерахова бандех шоай городаш лораеш Грознен Владикавказен болхлоша лоаттабеча турпалча къовсамга хьийжав. 1918 шера 27 августа РСФСР Совнаркомо Ленин председатель а волаш тIанийцай Грознена тIема новкъостал дарах йола решени (В. И. Ленин. Биографически хроника Т. 6, 101 оагI.).

Цу шера 14 сентябре Бурочарча крепосте Г. К. Орджоникидзе чакхъяьккхар гIалгIай къаман съезд. Съезде дакъа лоацаш хиннараша эгIаз а ухаш дийцар «дикъ» дивизена юкъе хиннача ГIалгIай полка эпсара Ц. Чтамирова даь контрреволюционни гIулакх. 15 сентябре цар Ленинга яхьийтар е телеграмма:

«ГIалгIай шоашта лаьттсн кортамукъали еннача, низIоткъама шош кIалкарбаьхача Советий Iаьдалгахьа ба хьадда. ГIалгIай къамо деррига дунента дIанхайкаду, гIалгIай Российски Федеративни Социалистически Республиках дIахада йиш йоаца цун дакъа хилар. Терски областа доазол сехьа довла гIерташ доазол дехьарча эскараша леладечи гIулакхех шийн бокъонна тIакхувдилга лоархIаргда гIалгIий къамо, Российски Федеративни Социалистически Республике дахача къамий бокъонаш иштта толхаяра дукьала деррига низаца къовсам а лоаттабергба».

Иштта Терски областе граждански тIема хала эттача хьале Г. К. Орджоникидзе 1919 шера 24 январе гIалгIай къаман дукха нах гулбеннача съезде къамаьл дир. Цига соцам бир Деникина кIайгвардейски бандашта тIемца дукьалъотта, аьнна.

Нохчийченеи ГIалгIайченеи деникински бандашца лоаттабеча тIемех ховм беш, В. И. Ленина 1919 шера 7 феврале Сергое яздаьд: «ВорхIагIа ди да город Владикавказа гонахьен ГIалгIайченеи тIом латта. ЦаI саина, берриге гIалгIий Советий Iаьдал лораде айттаб... ТIема шийгIбеннача гIалгIай къаман съезде 4 феврале са предложенегIа дIакхайкаьй шийл леIамера Терски Советски Республика. Грознена гонахьа бандашта духьала цIеэскархошца цхьана ка йовлаш тIом беш я Нохчийче... Шаккха а ца хиначa бесса гIайттаб гIалгIай».

ЦIий Iоухийташ тIемаш хилар Владикавказ гонихьен ГIалгIайченеи 8 дийнахьа. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой революционни къовсама историна эггара къаьга оагIув а йолаш, юкъебахар из тIом. Бакъда, Деникина эскара мегар ГIалгIайче меттел, еррига Терски область а дIилаца, нах а боабеш, зуламаш зенеш де а. Масала, кIайгвардейцаше йоагайир Долакха-Юрт, ТIой-Юрт, Экажкъонгий-Юрт, СурхотIе, 6000 гаргга бола дезал цIеношта доха бир. Иштта сурт эттор Къилбаседа Кавказ кхыча къамашкахьа а, царца Нохчийчене а. Бакъда, къахьегамхоша цхьаь дийнахьа ца социйташ къовсам лоаттабир деникинцашта духьала.

1919 шера 18 декабре цIеэскархошта хьалхашка къамаьл деш В. И. Ленина аьнад: «Деникина тыле ахархой гIайттаб. Кавказе сийрда ала баьнна лотаенна Деникина духьалара восстани».

Парте ЦК-а, В. И. Ленина ше а хьадда йола гIуллакхаш лора Деникина эскар дохадара, доккха новкъостал лоаттадора Къилбаседа Кавказа лоамарошта. Къилбаседа Кавказе чудаьннача Деникина бIехача эскара духьала къахьегача лоамароша лоаттабеча къовсаме карагIдаьнна денале гIуланхаш чIоагIа дикка а лерхIаш. РКП (б) Кавказски крайкомага гIолла 1919 шера сентябрь бетта ВЦИК-о Къилбаседа Кавказен Дагестанен оборона комитета ЦIе Байракх елар. Цу тIа яздаьдар: «Революционни лоамарой эскара Ергигсиоши Центральни Исполнительни Комитетагара».

ХIаьта 1919 шера 30 ноябре РКП(б) Кавказски крайкома пхи миллион сом ахча дохьийташ С. М. Кирова белгалдаьхад: «Лоамарошта ахча лургдола гIуланхаш де дева оаш. Къаьстта из де йоах В. И. Ленина».

Цу шера декабрь бетта С. М. Кирова Саратове волчара республика Реввоенсовета членага яьхад контрреволюце бохабаьча лоамарошта банкера дукха ахча дахьийта. «Нагахьа сайна хIанзехьа, навигаци сацалехьа ца дой, из лулургдац вайга, хIаьта Ильич вай фу даьд ха гIерташ Москвера саготдеш ва».

Баьчча иштта йоакхо ен, новкъостал деш, хьехар деш хиларо доккха гIо дир контрреволюцеца лоттабеча къовсаме котало яккхара. 1920 шера март бетта къахьегамхоша доккхи дакъа а лоаццаш кIайгвардейски бандех мукъаьяьккхай Нохч-ГIалгIайче.

1920 шера 4 апреле Назране пхийтта эзар саг вIашагIкхийтта хиннача гIалгIай халкъа съезде Г. К. Орджоникидзеи С. М. Кировеи дIакхайкадир Советий Iаьдал юхаметтаоттадар. Цига хержар ГIалгIайчен ревком, 1908-ча шера дена парте член вола Альбогачиев Юсап керте а волаш. Съезд чакхъяьнначул тIехьагIа Г. К. Орджоникидзеи С. М. Кировеи хилар деникински бандашта йохкаьча, йоагаьча Экажкъонгий-Юртага СурхотIеге хьожаш. Цу деррингех а шийна хийтар дувцаш 1920 шера 6 апреле Г. К. Орджоникидзес В. И. Ленинга телеграмма яхьийтар.

Цу халача хана В. И. Ленина указанегIа Советски правительства шийн кхача ресурсаех ахча, продукташ, мануфактура, кхыдараш дийтар. 1920 шера 15 апреле дукхьалерча проводагIа В. И. Ленина Г. К. Орджоникидзеца къамаьл дир: «Аз деккхарийла ву хьо халкъа Комиссарий Совета гIолла из шоашта ахчаца новкъостал дергхилар лоамирошка дIакхайкаде. Цу чотах 200 миллион ле царна (Ленин, ПСС, т. 51, 178 оагI).

Баьтто бе из ховм ГIалгIай ревкома орган долча «Красная Ингушетия» яхача газета хьалхарча номер тIа арабаьккхар 1920 шера 29 апреле. Сиха дIахезар из ховм еррига ГIалгIайчене. Баьччена дег тIара барцал йоахар наха шоай йоакхо ярах. Бурочарча крепосте 1920 шера 2-ча мае хиннача гIалгIай халкъа съезда В. И. Ленинга телеграфеца пхьийтача резолюце тIа йоахар: «Оаха, къахьегача гIалгIаша, контрреволюционни бандаца лоаттабаьча къовсаме, зуламаш бола къонгеш дIабеннача наха, массарел а дукхагIа деникински палачий низ-Iоткъам тIалаьттача оаха, боабаьча тхоай наьха цIех, йоагаьча юртий овкъарах дув бу Советий Iаьдале даиман а тешаме хилеш ма могга новкъостал деш. Берригa къахьегамхой — эрсий, хIинрий, черсий, нохчий, кхыбараш тха вежарий ба. Оаха дег тIара барцал ях Советски Россе а деррига дунен къахьегамхой а баьччана новкъоста Ленина, цо ле хиннача лоамарошта новкъостал дарах. Къахьегача ГIалгIайчено деррига низ тIабохийтаргба шийх бенна тешам ца боабе». («Коммунист» яха газет, № 21, 1920 ш., 5 май).

Цу шера Нохчийчен къахьегамхошта ийтар ши вагон мануфактура. 19 вагон вIа Эрсий ахархошкара город Грознега кхаьчар 40 вагон ялат.

Мехка бийдал, доагор ца тоъача хана Грознерча болхлоша Грозненски пролетариатагара В. И. Ленина цIерагIа 48 вагон мехкдаьтти продукташ тIайола поезд пхийтар. Из дIакхаьчар Москве баьчча 50 шу дузача дийнахьа, 1920 шера 22 апреле. Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша из традици лелаю хIана а. 1979 шера 21 апреле республика мехкдаьттахоша мехкдаьтта продуктой 60 цистерна йола поезд пхийтар Москве. Из яр планал совгIа яьккха продукци. Иштта дола совгIат уйх шера, баьчча ваь 110 шу дизара а кийчду.

Цу тайппара, гаьнна хьалха денз хIара юрта, городе, хIара дезале кхоачара а ела а хинна дIаэттай В. И. Ленина цIи. ЧIоагIа халахиттар наха 1918 шера 30 августе хали човнаш а еш баьччана дов дича. Берригa мохк тохабаллийтар цо. Нохчийчени ГIалгIайчени къахьегамхоша, Тийркацея Шолжацея ядача станицай ахархоша, мехкдаьттахоша, Грознерчен Владикавказерчен заводийн фабрикийн болхлоша чIоагIа ладувгIар В. И. Ленина лазар минтах дувцача хIара хоамага. Дукха письмоши телеграммаши кхухьийтар из сиха верзар лоеш.

Иштта дукха письмош кхахьийтар В. И. Ленинга 1922-чеи 1923-чеи шерашка из цамогаш волаш. Баьчча сихагIа верзар лоеш дадоро царех хIаране тIа, шоаш доккха производственни толамаш дувцар. Кер тохаболийташ я, масала, Нохчийчен къахьегамхоша В. И. Ленина 1922 шера 12 сентябре яхьийта Нохчийчен Советий 2-ча съезда телеграмма. Цу тIа яздора: «Грозне хьайилдача Нохчийчен Советий съездо соцам баьб новкъостий Ленин Калинин сийлен председателалла харжа. Революце чIоагIача, гаьна байзача баьччашка гIолла съездо даькъала ювц Коммунистически Интернационал, Советий сийлахь-доккха Iаьдал, пролетариата диктатура низ бола чIоагIало — ЦIе Эскар. Съезд шийна болх бе йолалу пролетариата тIулакх кхоадаргхилараш дог тешаш...».

1923 шера 27 марта ГIалгIай кагирхой окружной конференце хала цамогаш волча Ильичага яхьийтача телеграмма тIа йоахар: «Дукха веза Ильич! Коммунистически кагирхой гIалгIай конференце даькъала вувц хьо, дунен революце баьчча, хьо теттара сиха верзир а лоаь».

Старп промыслай Ленина цIерагIча группа болхлошен гIулакхерча нахен шоай собране тIанийцар укх тайпара резолюци: «Новкъост Ленин цамогаш хиларах Ленина цIерагIча группа болхлоша... соцам баьб: бокъонца вийров валлалца Ленин цунга хьежача лораша балха ара ма воалийталва, аьнна».

1924 шера 21 январе 6 сахьата 50 минута яьлча деррига дунен къахьегамхой дукха веза баьчча. Коммунистически партин Советски паччахьалкхен хьаль В. И. Ленин кхелхав, аьнна, дола бIил хезар берригача мехка. Дунен тIа мел болча дог цIенача наха чIоагIа халахетар из. Йоккха гIайгIа кхачар Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка а. Дукхача собранешкеи митингашкеи болхлоша, ахархоша, къахьегача интеллигенце, бохкхача наха, кагирхоша йоккха гIайгIа хинна дувцар баьчча кхалхар, Ленина баькхача новкъа дIахьалхашка шоаш ухаргхилар, социализм хьалъергхилар дIакхайкадора.

Нохчий автономни областа ревкомо оттадир баьчча валарца дувзаденна Шаьла, ГIойтIа, Старп-Юрта 26 январе къахьегамхой сходаш е. Иштта йола сходаш хилар гIалгIай юрташка а. Къахьегамхоша шоашкара гIайгIа ювцаш дув буир Ильича васкеташ хьинар кхы а чIоагIагIа айдаь кхоачашдергхиларах, цо дIадоладаь гIулакх чакхдоаккхаргхиларах. Масала, 1924 шера 25 январе ТIой-Юртарчен Долакха-Юртарчен къахьегамхой цхьана сход хилар баьчча валарах из. Цу сходе массава раьза а волаш тIанийца резолюци 1924 шера 31 январе «Горская правда» яхча газета тIа араьйлар.

Баьчча кхелхача Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой кхы а чIоагIагIа кхотабелар большевистски партенеи Советски правительстванеи гонахьа. Парте Центральни Комитето кхайкабаьча ленински тIахьехамагIа парте мутIарашка баьлар ахархой, болхлой, къахьегача интеллигенце толашагIа бола бIаьш нах. Дукхьал цхьан Грозне 1924 шера апрель бутт чакхбоалаш 2000 совгIча саго заявлени елар шоаш парте членалла дIаэца, аьнна.

Ленина ма аххара дукхе езачи Коммунистически парте кулгал а деш, Нохч-ГIалгIайчен халкъаша кер-керда толамаш доах коммунизм хьалъеча. Из бакъду Нохч-ГIалгIай АССР байракха тIа кхоъ орден — Ленина, Октябрьски революце, Халкъий ДоттагIалла орденаш хиларо а. Социализми коммунизми хьалъеча толамаш дахарах вай Даьхен эггара дезагIа дола совгIат — Ленина орден енна республике 170 саг ва.

Воай таханарча денах а воашта карагIдаьннача толамех а доккхал деш, коммунизм хьалъеча де лаьрхIа керда гIулакхаш белгалдохаш вайна цIаьхка а цIаьхка а дагавох Сийлахь-доккха Ленин, хIана аьлча вайна карагIа мел даьннар цун цIерца дувзаденна да.

Абу МАЛЬСАГОВ,
СССР йоазанхой Союза член.

«Бокъонца дола адамлен документаш»

Вай парте баьчча, эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен кулгалхочо В. И. Ленина Советски Iаьдал даьннача хьалхарча шерашка денз къахьегамхой письмоех «бокъонца дола адамлен документаш» аьнад. Цо даим хьалхадаьхад къахьегамхой письмошка теркам тIабахийта, формализм юкъе ца юташ хьожилга советски паччахьалкхен аппарата керттерча гIулакхех цаI хилар. Из политика а я! — яьхад цо.

1918 шера 12 декабре В. И. Ленина «Советски учреждешта доалдара йолча правилай набросканi» яздьй. Цу тIа хьадьехай гражданаш тIанийбара йолча демократически порядка лардаш. «ХIара советски учреждене, — яздаьд В. И. Ленина, — зданена чухьахьа меттел, тIехьанахьа а цхьаккха пропуск йоацаш моллагIа а тIакхоачаргволча хьалтеха хила еза нах тIаэца денош сахьаташи хьахьокха правилаш».

Цу набросках тIа хоадамболаш хьахьокхар мала, мишта, малагIча хана, фу тайпара къахьаташ дIадахийта, тIадилла гIулакх кхоачашдарах жоп дала, справкаш оттае, приеме баьхна нах дIаэзбе денхарийла ва. и. кх. дI. В. И. Ленина лийрхIад, цу тайпара советски учрежденеца беча балха регламентаци яро паччахьалкхен аппаратага нийса болх байтарех дог-уйла цIена йоацача гIулакхерча наьха оагIонгахьара гражданашта Iоткъам ца хилийтараш гаранти лургхилар.

Жалобаши заявленеши хьачуилара хьадда порядок а къоастаьяр. Иштта, В. И. Ленина кулг яздаьча Декрета тIа белгалдаьккхадар: «Шоаш бехке еча учреждене е гIулакхерча сага юкъарчал доацаш лакхе латта учреждени теркал а ца еш дукхьал центре жалобаш ухийтача гражданаша волонта дIакхихара гIо де доагIача метте из шоай хьаьхIана аьлча паччахьалкхен законаши хьашташи кхоачашбе дезаш йола центр шийна эша справкаш моттигашкара хьаеха езаш хиларца жалобаш къоастаелга тIехьа ца даьккхача ца йоалаьдаь».

ДагадоагIаш да вайна цу хьакъехьа исторе чухьа довзаш дола башха-дика документ а. В. И. Ленина ше Адоратскега яздаьча письмо тIа Лаврентьевай заявлени (шийгара дIаьхха хIамаш юхаяллийтара гIо дехаш яр из) «адресатага дIаяхьийтар духьа, дIаенна хиларах хоам беш, тIатехадар «Со цхьанна тайпара цуна а изамоча а гIулакхашта юкъегIерта йиш йолаш вац, хIаьта оаш дехар дерашта деррига де йиш йола новкъостал алхха «юридически» гIо делга, е, вешта аьлча, шоай бокъонаш бахьанце РСФСР-а законашца йолча правилашца тIом бе уж Iомабелга хила деза».

Тверской губисполкома председателага дахьийтача письмо тIа В. И. Ленина яздора: «Баха нах дIакхетабе беза корта бола жалобаш цIенхаштта лоархIам болаш йолтах, бухсоццаш царех хьакур цIенхаштта хиларах». МоллагIа яраш а йоацаш корта бола жалобаш и цо юцарам.

Паччахьалкхен органашкара цо дIадехар письмошта хьаддам деррига латтараш чулоацаши жопаш телла, бюрократизмаце волокита цен цIенхаштта къовсам а лоаттабеш.

Къаьстта чIоагIа хьожар из паччахьалкхен аппарата балхахоша жалобаш мишта теркалъю лакхе латтача организацешка шоашта критика еш жалобаш яхийтарах чIир леха гIерташ уж бий, цу е кхыча паччахьалкхен органа балха тIа дола кхоачамбоацарий е цошта бола аьттонна леладаь гIулакхаш хьагучадаьхар малаш.

Мукъа ха цIаьлла йоацаш ше хиннавале а, Владимир Ильича чIоагIа терко еш хиннай къахьегамхой письмош жалобайи, царех хIаьрахь массе оагIорахьара тохкилга хьадехар. Къахьегамхочо из дIадехаш дале зIамига дар аьнна е лоадам болаш дац аьнна теркал ца деш цхьаккха хIама дитацар цо.

Шин ахархочо жалоба яйтарр шоашкара яха цо йоагIIаше а гоараш яIаьхай, аьнна. Цу тайпара гIулакхаш къоастаде дезачи лаьрхIача всемссе балхахочо «Болх Iалаьмате дукха ба, хIаьта лоадамбоацараш къестаде ха яц» аьнна лоадьдар цар дайтача кахьате тIа. Из деррига а дIахайча чIоагIа бохам хиннабар Владимир Ильича. ХIаьта из чиновник набахта чувоаллилга хьадийхад цо.

Ленина васкеташ кхоачаш а деш, партийни хьисапо къахьегамхой письмошнеи жалобашнеи хьежилга советски общественни паччахьалкхени строй бокъонца демократически хилара цхьа белгало я.

Жалобашца, письмошца де дезараш чIоагIдаьд «Граждански предложенеш, заявленеш, жалобаш къестара порядках» аьнна 1968 шера 12 апреле арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указо.

СССР хIара гражданина моллагIча организаце заявлени язъе бокъо йолаш ва. Бакъда, шийн дош сиха къоастаделга из лоаш вале, цуна хьалхе а ха деза малагIа организаци е гIулакхера саг из къоастаде денхарийла ва. Нийса дац йохьийташе а массехк центральни организацега заявленеш язъечар дер. Иштта, эггара лакхерчунга кхача гIертарда шоай гIулакх къоастаделга шоаш тIехьадоахкх цар.

Юкъарча правилас еррига организацешна, ведомствашка уха заявленеш, жалобаш цхьан беттага дIахоачача хана къоасталь яха ела. ХIаьта лаьрхIа хьажа везаш тахка дезаш гIулакх деце, цу сахьате жоп дала денхарийла ба. Цу тайпара гIулакх 15 деназ тIехьдаькха бокъо лац законо.

Цхьацца гIулакхаш дахьаш кулгалхой болча ухачь гражданашца оеца хила йиш яц. Уж тIанийбе боагIа царна аьттув болча хана. Бакъда дийла а хилац тIаеснача сага лоаш долча тайпара гIулакх къоастаеш, тIаьккха из цуйна хеттача тайпара де йиш ца хиларах из дIакхета ве воагIа цар.

Дуккхача документаш тIара ховш да В. И. Ленин гIулакх дахьаш ше вовча венача сагаца мел Iимерав, теркам тIабахийте цо яхачунга ладувгIаш хиннав. Сато паргIатта шийна дагардар хьааргдола хьал оттаде ховш хиннав из. Из дийдалийта дагIац хIанзарча кулгалхошеа, моллагIча рангах уж бале а.

Жалобехи заявленехи къахьегамхой советски аппаратах тешаш хилар лаьрхIа доагIа. Шоай хьашташка, уггадеча дешашка уж хьожаргхиларах догдоахилга ецаре ухийтаргьяцар цар уж. ХIаьта вай дукхагIйолча организацешка, учрежденешка дерттIен хайнахьен къахьегамхой жалобашка, письмошка, заявленешка хьожилга вIаштIехьа а даьккхад. Бакъда, болаш ба законо из лахкара цу гIулакхага ца хьожаш бола кулгалхойи учрежденеши.

Цу хьакъехьа нийслуча керттерча кхоачамбоацарех да жалобашта леттIа учет ца елга, уж йоагIача тайпара къоаста ца елга, волокита юкъе нийсйоллийтилга. Гражданаш тIанийбара порядок кхоачаш ца еш моттигаш нийсду. Жалобай хьакъехьа тIанийна решенеш кхоачашъяра боагIа тIатохожам лоаттабац.

Цу тайпара кхоачамбоацараш долаш да республика прокуратура тохкам баьча юрта боахама, мелиорацеи хин боахамеи, наха бытовой гIулакхаш деча, кхачан промышленноста министерствашка, «Горгаз» тресте, «Консерваплодоовощ» объединене, горисполкома жилищни коммунальни боахама управлене. Бытовой гIулакх деча мастерскешка каст-каста нийслуш да клиенташца гIожа хилар, цар дIадийхача жалобай кхежкаш дIа ца далар саина дола эхь доадаь гIулакхаш.

Вай доккхал ду моллагIча гIулакхерча сагах, учрежденех лаьца жалоба язъе советски гражданаш бокъо йолаш хиларах. Сийлахь-боккхача Октябро яьхача бокъонех цаI я из. Цудухьа цага йоакхо яра йола ленински традицеш дага а кхоабаш цу даькъе хIара кулгалхо шийгара доагIар деш хуага Iалашде деза вай.

Шоай жалобеш, заявленеш теркальрга, цу хьакъехьа шоаш тIаьцарга, тIаьккха, бухсоцаш хьалхашка оттадаь гIулакх кхоачашдара дош долчунга хьежжа хургья вахха дог-уйла, общественни къахьегамех хьинар.

Нагахьа саина организаце е учреждене балха тIа ленински стиль дIачIоагIъеннайле, шеко яц, цига моллагIа жалоба е заявлени хоадамболлаш къоастаеш саина моллагIа кхыдола гIулакх а корта болаш чакхдоаккхаш хургхиларах.

А. МОРОЗОВ,
республика прокурора заместитель.

ПРЕДПРИЯТЕ «ДОГ»

Предприяте «дог» — дукха езаш иштта цIи йоаккх Вознесенски газ чакхйоахача заводерча № 1 йолча комбинированни установках. Белгала, да а да из иштта, установко беча ритмичнии балхах тийша ма бий ерригача предприяте ритмигни болх а, хIаьта иштта, бухсоццача кхаьчача, газ чакхйоахача завода къахьегама гIулакхех хьахур а.

Чоалхане денхар да цу установка коллективана хьалхашка латтар, цудухьа укхаза болх беш вола хIара саг шийн гIулакха говзанча, балха технологически режим ше ма ярра йовзаш хила веза. Комбинированни установка — из шийн тайпара промышленни гIирс ба, инженерни конструкторски сийрда уйла кхоачаш хилар да. Цо мехкдаьттах хьаьхьестаду хийх хлористи тухи, хьаьжи углеводородаш газацара хьа а къестаеш, дIахо айгача углеводородех, мехкдаьттах, ковчача углеводородех беннии ежъе тазн хьаю.

ЧIоагIа барт тайна йола коллектив я цу установке гIулакх дер. ОагIув оагIох а теха къахьегаш ба цига эрсий, гIалгIай, нохчий, украинцаш, гIалмакхой, мехкарча кхыча къамех бола викалаш. Коллектива доттагIало, кхоталларо новкъостал ду доккхийи чоалханен денхараш кхоачашдара. Коллективо хIара бетта-бетта кхоачашъю шийн производственни программа, социалистически декхараш, планал совгIа продукци арахец.

1980 шера, пятилетка чакхйоалача шера, доккхий социалистически декхараш тIанийцад комбинированни установка коллективо. ЛаьрхIад паччахьалкхен план 25 декабре хьатIаоттале кхоачашъе, планал совгIа 9000 тонн газобензин даккха, 30 тонн диэмульгатор кхое, дIаухийта аьннак 1979 шераца нийсйича 3 тонн кIезигъе, «коммунистически къахьегама цех» яха цIи яккха, и.кх.дI. Из творчески программа кхоачашъяра, кIезига пизи хьинари тIадахийта дезаргдац, хIара болх бечун гIулакхаца творчески йиэь лаца беза.

КУ-1 оператораш. Цига дIачувоача хана хоьу болх беш бараша производства лакха культура бахьан долаш къовсам лоаттабелга. ЦIена, сапаргIата, хоза кийчъяь моттигаш. БIарг тIаоттаргболча метте хьалтеха доахк коллектива совгIаташ: къахьегамца коммунистически гIулакх хиларах сменана, социалистически яхье шоллагIа моттиг яккхарах ДПД-командана тийнна вымпелаш. Иштта эггара хьалха бIарг тIаотт КУ-1 коллектива 1980 шерарча гIулакхий программаца а социалистически декхараштa а.

Уйла тIасоц хьалдоаллача «Хоастам хилбе производстве хьалхалаттараштa!» яхача лозунгага.

— Хьалхалаттараш къаьстта чIоагIа лоархI тхо долча, — яхаш дувц установка начальника нов. Б. Баркинхоева. Уж ба балха хьинар айдераш, воккха шоашта тIехьа-боахараш, яьржача социалистически яхье хьалхабаьнна болхараш. Уж тха установке кIезига бац, царех хIаранех дуккха а дика. Iимерза дешаш ала мегаргдолаш да. Тахан вахте латт воккхагIвола оператор коммунист Иван Иванович Булимов. БIаьха, башха-дика къахьегама никъ хьабена саг ва из. Дукхаенашта новкъостал даьд цо установка технологически режим ше ма ярра Iомае, коллектива шоай моттиг хьалхха. Цун учениэш: Тарханкина Валентина — лакхагIча разряда оператор, коммунист, парте горкома член, Бабен Зоя — башха-дика къахьегамхо, хьинаре общественница. ДагадоагIа сона, мехкдаьтта институт чакхъяьккха ваьлча заводе вера со, оператораллa балха вохийтилга дийхар аз технологически режим ше ма ярра Iомаер духьа. ТIаккха из Iомае сона новкъостал даьр а Иван Иванович Вулимов вар. Опыт йолаш, гIулакхах дика кхеташ саг ва. Веганш бац мехкдаьтта чакхдоахача 1947 шера денз болх бар ахар!

Социалистически яхье тIехдика толамаш доах иштта кагирхой хьехамчас, рационализатора Галкин Виктора, опытни оператора, коммунисте Вомбатов Салавде, слесаря, горсовета депутата Мерешков Махьмада, аммиачно-холодильни блока бокххагIболча машинисташа, лакхагIча разряда специалисташа Олитов Махьмидеи Мейснев Апполоцеи. Уж берригаш а коммунистически къахьегама ударникаш ба. Вешта, установке болх беш волча 40 сагах 34 саг из сий дола цIи лелаеш ва.

Укх денош, советски нахи деррига прогрессивни адамаши В. И. Ленин ваь 110 шу дизар чIоагIа дездеш белгалдаккха кийчлуча денош къахьегама хьинар къаьстта чIоагIа айденнад коллективе. Шерра яьржай укхаза сменашта юкъе хьалха хила бокъо яккхар духьа лелаю социалистически яхь. ХIара оператора ший-шийн къахьегама программа белгальяй, хIаьта, шеко йоацаш, шийн деррига низ тIабохийтаргба из кхоачашъяра. Укхаза хов шоай дешв дай хила, укхаза хов болхло яха кура цIи сий долаш лелае.

Вознесенски газ чакхйоахача завода коллективо феврале кхы цхьаькха а къахьегама котало яьккхай. Заданел совгIа маьхала яьккхай 41000 сома маьха продукци, къахьегама овсарле цхьан бетта 2,5 процент лакхъеннай, стабильни доаца газоти бензин маьхала даккхара план 108,8 проценти, хIаьта бензин дIакъоастадь газ маьхала яккхара задани 104 проценти кхоачашъяьй. Газ чакхйоахарий гIулакхаш дика лел март бетта а. Предприяте доахача толамех эггара доккхагIа дакъа доалл комбинированни установка, боаррамагIа детталуча предприяте цу «дега» коллектива.

Б. БОКОВ.

ЭСТОНСКИ ССР. Вай мехка чIоагIа къердаш я «Эстопласт» яхача таллински завода продукци. «Тайп-тайпара конфигурацеш йолаш цига хьаль хоза светильникаш дунен 25 мехка а, цу даькъе СЭВ членаш йолча паччахьалкхенашка а дIаухийт заводо. Завода конструктораши художникаши хаддаза торшерий, бра, истола тIа лоаттаеча лампай керда моделаш кийчъеш ба. «Эстопласта» продукци хIара шера кхоалагIа дакъа кердайоах. Укх шера, пятилетка чакхйоалача шера, шовзткъен итт процент совгIа йола продукци паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахецаргья.

СУРТА ТIА: завода болхлой Лавтер Реэти Кеэрд Татьяна светильникий керда образецийн зале.

Э. ТАРКПЕА сурт. ТАСС фотохроника.

ПИСЬМОЙ ОБЗОР

ЯХЬ КХЕТАМЦА ВIАШТIЕХЬЪЯЬККХАЧА

Дукха ха йисаңц В. И. Ленин ваь 110 шу дизара, Нохч-ГIалгIайчене Советий Iаьдал этта 50 шу дизара деза денош хьатIакхача. Цу цIейшта сийленца накъабахара къахьегама вахте а этта. вай республика халкъе боахама тайп-тайпарча участкашка доахача къахьегама толамех дувцаш дукха напьхаташ ух уих деношка редакцега. ДIадахача шера даьхд къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш, пятилетка тIеххьарча шера «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахой хьинаре къахьегаш хиларах яаду цу управлене Iилма - технически информаце отдела инженера Д. Иванова. Совхка дерригача техника-экономически хьокхамий патчакъалкхен план тIеххоачашйир мехкдаьттахоша. Еррнгсоюзнни республикански промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье дизза дакъа лаьцад цар. Совкка кхоалагIча квартала итогаш йича республикерча мехкдаьттахошта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш, республикански сийлен Улга тIа йихьар управлене коллектив. ВIарччача шера лелайир цо, хIанз а лелаю района карара кара чела ЦIе байрах а.

Уж коталонаш ши-шегIа хьахинна ла. Цуй керттердар да социалистически яхь дика вIаштIехьъяккхар. Цехашта, участкашта, бригадашта юкъе яхь лелаярал совгIа, мехкдаьттахоша чIоагIа тIа къовсам лоаттабу «Професех дикагIвар», «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIераш яхара. Бийдал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоаре, кхерамзлен техника бокъонаш телха ца лйтара, НОТ-а дикагIйола пленаш кийч а ль производствана юкъейоалаяра, рационализаторски болх дикагIа вIаштIехьбаккхара тIехьа конкурсаш чакхъяьхай. Яхье котбийнараш сийлен Улга тIа кхихьай, цхьабараштa сийлен грамоташ тийнай, вождан предприяте сийлен книжка тIа дIаязбаьб. Царех ба мехкдаьтта доахе операторaш Г. Г. Подолннин, Л. М. Воронин, М. А. Акбиев, И. И. Круглов, слесарь-ремонтник В. В. Алленов, бурувдеттар Л. Д. Шевляков, кхы дукхахбараш а.

Укх шера доккхий денкараш тIа а нйца хьинар кхоца деш къахьегача «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша тIеххоачашъяьй дерригача техннко - экономически хьокхамий хьалхарча ши бетта плаш а.

ИттлагIча пятилетка тIеххьарча шера плаш ханал хьалха кхоачашъяра. В. И. Ленин ваь 110 шу дузачи цIейна сийлеңца накъабахара къахьегама вахте эттачи Старопромысловски районерча мехкдаьттахоша, бурувдеттараша доахача толамех яаду редакцега «Стврогрознефть» НГДУ такелажника А. Тищенкос. Мехкдаьттеи гази йоахача управлене мехкдаьттахоша социалистически декхараш тIайицад соахкарчул 410 эзар тонн дукхагIа мехкдаьтта укх шера даккха, ленински юбилейга кхачалехьа планал совгIа ши эзар тонн мехкдаьтта а доаккхаш, пятилетка кхоачашъе. Шоай доп дизза кхоачашдеш ба уж. Шин бетта цар даьккхад 700 эзар тонн мехкдаьтта, цох планал совгIа дар 1100 тонн а йолаш. Планал совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьтта даьккха къахьегаш ба уж укх март бетта а.

Ерригача промыслашa, цехаша тIеххоачашъю шоай планови заданеш тIайица социалистически декхараши.

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цIея сийла Еррнгсоюзни коммунистически субботник хула ди хьинаречa къахьегамца белгалдаккха лаьрхIад мехкдаьттахоша. 18 апреле цар кхоачашдергда 7 эзар сома маьха гIишлонмонтажни балхаш. КIоаргансосни скважинашкара мехкдаьтта хьагулдара йолча системана реконструкци ергъя, дIахо болх бара пайдане йоацача нефтепроводашта метта кердараш оттаергъя, 150 метр дIоахал дола асфальтови гIашлой никъ булларгба, дIайогIаргья 700 гаи кIотIарги. Пятилетка фонда юкъедахьа лаьрхIад мехкдаьттахоша ши эзар сом.

Къаьстта дика къа а хьегаш, дегаш гIоздоахача производственни хьокхамашца накъайоагIа Ленина ордел леладеча «Грознефть» объединене коммунист И. С. Арзанов керте латтача мехкдаьттахошта производственни гIулакхаш деча база коллектив. Пятилетка хьалхарча дизь шера задани ханал дукхха хьалха кхоачаш а хиь, хIанз укх шера юкь бетта чотах къахьегаш я иа. Духхьал дIадахача шера планал совгIа вай республикерча а венираша йолча Гуржий республикерча я мехкдаьттахошта дика ремонт яьри керда кийчъяьри алх миллион сома маьха оборудовани я. ТIеххоачашъяьй база болхлоиа дерригача техннко - экономически хьокхамий шин бетта план а. Къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул пхи процент лакхъяьй. Дика болх беш хиларца белгальяьнна я укхаза коммунист А. Х. Штокман керте латтача цхьоалегIча цеха коллектив.

ТIерча мелашкара мехкдаьтта кIеж етташ йола цхьаккха скважина яц Старогрозненски лхача моттиге. Геологаша телача прогнозегIа, геттара кIоаргача доал укхаза мехкдаьтта. Из тахнера коммунист, буровой начальник Залилутдинов ТIахIнра кулгалдеча коллективо йоаккхаш я «Старогрозненски - Северни-1» яха скважина. Тохкама йоаккхаш йолча скважинана тохаш дола бурув 4 километр кIоаргденнад. Тохкама бурув тохара цхьа скважина кхоачамболаш яц. ХIанз «Старогрозненски-Северни-2» яха скважина йоаккхаш я коммунист, буровой начальник Шулинин Иван Макарович керте латта коллектив. ХIаьолехьа цо бIаьш метраш бурув техад из скважина йоаккхача. Цо дош деннад укх шера 5000 метр бурув тоха а 1,5 шера скважина бурув теха яккха а.

Шоаш денна дош дизза кхоачашдара хьинар айденна къахьегаш я укхаза бурувдеттараш Варичев Василий, Жидков Григорий, Бурцев Владимир керте латта сменаш.

БархI шу хьалха къахьега воллавелар «Чечингсельстрой» тресте Ахмадов Даша, яхаш яаду тха штате воацача корреспондента М. Эведиева. ДIа-юха лелача № 2 йолча механизировании колонна каменщикий бригаде дIаболабир цо укхазара ший болх. Кхо шу хьалха гIишлонхошта чIоагIа эшаш йола продукци вракецача гIишлош ярен гIишлон индустрен Аргунски комбинате балха отт из. Укхаза духьашха стропильщика болх беш хилар Даша. Вашха-дика организатор хиларах тарра из кьожаву бригадана кулгалде. Цун болх лоацача ханя дика тоабу цо. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю. Ше санна тIадахка декхараш цIена кхоачашде Iомабаьб цо бригадера беррига болхлой. Царех ба стропильщикаш ГойдахановХьамид, Дангазаев Жарадат, кхыбараш.

ДIадахача шера даьха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш укх шера хьинаре къахьегаш Аргунски «Пищемаш» завода коллектив хиларах яаду тхога журналиста А. Ахматова. Шалински района предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье даим хьалхе латташ хьайоагIарех я из. Цудухьа хадданза цо лелаю БКПСС райкомек райисполкомек карара кара тела ЦIе байрах, иштта района сийлен Улга тIара Iойоалаш а яц из.

Завода коллентив кердкерды толамаш доахаш хьайоагIаш хилара керттердар да химикийн ростовчаний инициативагIа социалистически яхь дика вIаштIехьъяккхар, хьинар кхо ца деш болхлоша къахьегар. Цу яхье къаьстта дика болх беш хиларца белгальяьннай механо - сборочни цеха коллектив. Даим ший планаш тIайица декхараш тIеххоачашдарах совгIа дукха металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхою цо, кулгашца деча халача балхашта механизаци ю. Шоай новкъосташта хьокхам тела болх беш ба укхаза бригадир Махмудов Iмран, токараш - револьверщикаш Османова Хьава, Нутаева Аамат, Вориштова Iайшат, бригадир Бисултанов Жамлайла, слесараш Инаилаев ВахIид, Турпулханов Чуну, кхы дукхахбараш а. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду В. И. Ленин ваь 110 шн дузача цIейна.

Республикерча энергетикаша доахача производственни хьокхамех дувц «Грозэнерго» районни энергетически управлене оператора Х. Суруджиева. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цIейна къахьегамй совгIат кийчдара яхье бьинача «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно - наладочни предприяте болхлоша ханал 36 сахьат хьалха чакхъяьккхар Грозненски объединении ТЭЦ-а № 1 йолча электростанцерча потлоагрегата еш йола ремонт. Цига хIара сменера нормаш тIеххоачашъеш хиларца белгалбаьлар сварщикаш Ю. Решетов, С. Лапычев, слесараш бригадираш А. Цатуров, Н. Агеев, кхыбараш.

ИттлагIча пятилетка тIеххьарча шера Грозненски бурув тохара балхий управленерча бурувдеттараша доахача производственни хьокхамех яаду тхога цу управлене воккхагIволча инженера Д. Габаева. Укх шера лаьттан чепеш техкараш эттира чIоагIагIа йоахо еш дар да бурув тохара белхий эффективность лакхъелга. Яхаш яаду цо. Графикал хьалхабаьнна пятилетка кхоачаш а еш, хIанз ух бурув тохаш ба укх шера шоллагIча ах шера чотах.

Къаьстта дика къахьег управлене бурувдеттараша укх шера. Бурув тохара ипарь бетта план 128 процентн февраль бетта задани 108 процентн кхоачашъяьи цар. Къаьстта дика къахьегарца белгальяьнна я укхаза Н. Д. Гусаков керте латтача № 09-Эльдарово яхача буровой коллектив. Февраль бетта планагIа 230 метр мара тоха ца дезача цо техар 421 метр бурув. Иштта дика къахьегаш я укхаза буровой начальникаш П. А. Тараканов, А. Булгаков, Е. И. Ильичев керте латта коллективаш. Цар февраль бетта планал совгIа техар 180 метр гаргга бурув. Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоарях духхьал февраль бетта производствана баь пайда 200 эзар сом хилар.

ХЬАЙБАШ ДЕБАДЕ

Хьайбай продукци алсамъяккхара шортта доакъар Iалащделга я хьайбай продуктивность лакхъелга а санна, доарIаме гIулакх да Iулаш юхаметтаувттаделга, детташ долча доахана а дикача фусйолча бугIай а биологически торонех бизза пайда эцалга.

Республикерча дукхача колхозашеи совхозашен беча балха опыто хьахьокх ферма болхлоша, боахамий кулгалхоша, специалисташа Iулаш юхаметтаоттадара хаддаза лертIа боах беш хилча шортта кагий доахан хьахулилга.

Масала, иштта дика болх беш я Сунженски районе Цiеча Эскара цIерагIа йола колхоз (председатель — Л. П. Ясинецкая, керттера зоотехник — Р. В. Дубяндева). Укхаза 1979 шера хIара 100 Iатта тIехьа 93 Iаса хьалхедаьд. Белгалдаккха деза, укх боахаме хьахинна Iаьсий цхьаккха а дIа ца къастийташ хьалхеделга.

Иштта дика Iаьсий хьалкхеду Шелковской районерча боахамашка: «Коминтерн», «Путь к коммунизму», Ленина цIерагIча колхозашка; Наурски районе «Терский», «Притеречный» яхача совхозашка, «Красное Знамя» яхача колхозе; «Урус - Мартановский», Мичурина цIерагIча совхозашка, кхыча боахамашка.

Укх боахамашка болх беча техникаша - осеменатораша бокъонца караерзаьй хьайбашта искусственни осеменени яра дикагIа йола методаш. Цудухьа деб укхаза хьайбаш а.

Цуица цхьана республикерча цхьадолча боахамашка дукха доахан Iаьхара вус. Чакхдаьннача шера республике юкъера лаьрхIача хIара 100 Iатта тIехьа 73 Iаса хьалхедир, уж 1978 шера хиначул 3 Iаса кIезигагIа да. Эттара кIезигагIа Iаьсий хьалкхедир Ножай-Юртовски районерча колхозашка: хIара 100 Iатта тIехьа 60 Iаса. Кхы дукха дикагIа гIулакх дацар Веденски, Советски, Шалински, Назрановски, Ачхой-Мартановски, Малгобекски, Надтеречни, кхыча районашка.

Республикерча 120 боахамах 55-не 100 Iатта тIехьа 73 процент мара хьалкхедац Iаьсий.

Цхьадолча шура йоахача доккхийча боахамашка Iулаш юхаметтаоттадара гIулакх геттара эсала латт. Масала, «Атагинский» совхозе дукха хьайбаш дебадара йола хьалхара опыт дIайоврийнара школа яр. Бакъда, тIеххьарча хана из болх кхы восагIа бе йиш йоацаш бу укхаза. 1979 шера укхаза хиначь 1045 Iатта тIехьа 563 Iаьсиг хьалкхедаьд а хIара 100 Iатта тIехьа лаьрхIача — 54.

Вокх, иштта боккхача боахаме — «№ 1 йолча шурий» совхозе хьалкхедьраш а 66 процент мара дац. Геттара кIезига Iаьсий хьахул «Гойтинский», «Гехинский», «Джалка» яхача совхозашка.

Мишта дIадоладаьд республикерча совхозашен колхозашен, ер шу?

Дикача дешашца хьоахаде мегаргда Шелковской, Наурски, кхыча районашкара цхьадола боахамаш. Дика латт укхаза хьайбаш юхаметтаоттадара гIулакх.

Халахете а, эсала дIадоладаьд кеңда шу Сунженски, Советски, Надтеречни, Грозненски, Ножай-Юртовски районашкарча боахамий шурий-товарни фермашка.

Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе хIара 100 Iатта тIехьа укх шера шин бетта хьалкхедаь Iаьсий 7 процент кIезигагIа да соахка укх хана хиначул. Совхкарчул кIезигагIа Iаьсий хьахиннад «Гудермесский», «Назрановский», «Минеральный», «Терский» совхозашка, Ножай - Юртовски района Калинина, Орджоникидзе цIерагIча колхозашка, Сунженски района XX партсъезда цIерагIча «Путь к коммунизму» яхача, XIX партсъезда цIерагIча колхозашка, дукхача кхыча боахамашка.

Хьайбаш юхаметтаоттадара гIулакх иштта эсала лелара бахьан да зоотехникаша, ветеринарни специалисташа болх лертIа вIаштIехьа ца баьккхалга, де дезар ца делга.

Долаш дола Iаьсий дIа ца яадеш, къайлакххьа моттигаш а я. Иштта «Джалка» яхача совхозе, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе, Ножай-Юртовски, Советски, Урус-Мартановски, районашкарча боахамашка хьахиннача Iаьсех дерригаш а дIаяздаь дац.

Шалински, Сунженски, Урус-Мартановски, Гудермесски, Надтеречни, Ачхой-Мартановски, Малгобекски районашкарча дукхача боахамашка Iай болх бергболаш кийчъяьяц искусственни осеменени ю пункташ. ХIаьта вIалла уж йоацаш а да цхьадола боахамаш.

«Гойтинский» совхозе геттара эсала латт осеменени елга. 1979 шера кхоъ техник-осеменатор хувцабеннав укхаза. 170 етт осеменени ца еш бисаб.

Массехк шу даьннад Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча (пред. нов. Коротицкий), «Путь к коммунизму» (пред. нов. Зибиров яхача колхозашка осеменени ю пункташ хьалъеш латта.

Цхьаболча зоотехникаша, ветеринарни специалисташа къовсам лоаттабац осеменени еча пункташка цIена хургйолаш, осеменени яра технологи телха ца лйтара. Цу тайпара гIулакхаш ла йиш йолаш дац. Хьайбаш юхаметтаоттадара де мел "еэар ца дечарна цIенхашта бехк бе беза.

Республикерча колхозашкеи совхозашкен хIара шера хьалкхеду 35 эзар гаргга шинар. Бакъда, царех 11—12 эзар мара дисац боахамий Iулашка. Нокаш лерттIа гIулакх ца дар бахьан долаш пайдана дац Iулаш юхаметтаоттадара.

Чакхдаьннача шера республикерча боахамий Iулашта IотIакхийттад 11605 шинар, хIара 100 Iатта лаьрхIача 20.8 да уж.

Из хьокхам кхы а лоагIа ба Гудермесски, Урус-Мартановски, Шалински районашка. Укхаза белгалдаккха деза цу боахамашкa къаденна, памогаш долаш продуктивность лоха йолаш доахан долга. Уж хувцанза даргдац.

Карара шу доладуча хань республике йолча дерригача доаханна юкъе шин шерал тIех ха яьнна 12 эзар шинар дар осеменени ца еш е кхыча бесса аьнча 35 процент. Iулашта юкъе дукхагIа дараш доахан дац. Масала, Ачхой-Мартановски, Наурски, Шелковской районашка 31 процент мара дац доахан.

Массехк дош арга аз боахамашка доахан брак ларах йолча практика лаьца. Ховш ма хиллара, шура дукхагIа йоаккхаъургъяц детташ дола доахан кIезиглуш хилча. ХIаьта цхьадолча боахамашка дукха уйла ца еш, хьалхарча квартале бокъо йоацаш дукха доахани шинараши доадаьд. Цул совгIа, дIадаьхачарна метта кердадараш хьаъуттадац. Цудухьа хьалхарча ах шера деттаа доахан кIезигагIа хул шу чакхдоалаш хулатуя. Из бахьан долаш кIезиглу шура, цуига хьежжа мара хьахилац Iаьсий.

Цхьаболча специалисташ мел сагота боацаш бу болх ховргда духхкомбинате дIачутелача доаханга хьежача Чакхдьнача шера декабрь бетта «Октября 60 шу» яхача совхоза, кхыча боахамашпа брак а даь хьачуденнача доахах 53 етт бахка безбеша хиннабар. Из цхьаккха дича а ла йиш йоацаш. Шенхашта дола аулам да. Фу специалисташ ба шоаш доаде дIачулу доахан вахкаргдолаш ди - дециа ца хоуш бараш?

ХIанз республикерча фермашка эттара халагIа а бехктокхаметIа а йола ха я. Мел эш долаш дац доакъар. Цудухьа геттара чIоагIа вхом бе беза цун хIара килограмма, хьахинна Iаьсий, Iожарий, хурсташ шаI дIа ца къастийташ лораеза, тIехьа ца я доахаш, бугIе дита деза доахан. Из декхар тIадуж боахамий кулгалхошта, специалисташта, хIара хьайбаш леладерхочуна.

З. БАКАЕВ,
НГIАССР юрта боахама министра заместитель.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

Кампуче Халкъа Республика. Шоашта болча аьттой дукха доацаш кампучийски халкъа новкъостал ду Советски Союзо, Вьетнамо, ГДР, кхыча вежарашка долча социалистически мехкаша. Мехка дIехдьчай 300 эзар тонн совгIа кхачан продукташ, бIаьш тоннаш йодикаменташ.

СУРТА ТIА: Кампуче баьхача ГДР-арча лореша кампучийски халкъа совгIата тайп-тайпара медикаменташ енай, цу даькъе 300 килограмм антибиотикаш а йолаш.

АДН—ТАСС сурт.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизарга

Даим наьха дегашка вахаргва

Ира тхов а болаш, лакха акхай цIа. Юкхе — хоза листвениица. Дахчан картал дехьа — босеннашка баьццара корсамаш ловкан чIожашка лай кIаьдаш дола Татраш. «ЧIоагIа хоза я укхаза. — ладьд Бялы-Дунаец яхача моттигера ший йишига М. И. Ульяновайга Владимир Ильича. Фо цIена да — лакхал 700 метр гаргга».

— Тересе Скупена доалахьа хиначa укх цIагIа, — дувц Поронино йолча В. И. Ленина музея бялы - дунаецки филиала заведующе Марек Мруза, — Владимир Ильич Надежда Константиновнацен цуя наьнацен шозза ваьхав. 1913 шера май беттасера октябрь беттега кхаччалцен хул тIехьагIа 1914 шера май-август бетташкен.

Укхаза УльяновгIар бахар хьалхарча этажа тIа, царга дар доккха доаца ши цIан кухни. ТIехдьнкха хIама доацаш хинпа чура че боча лораяьй: букь бетта гIанлаш, дахчан маьнгеш, дIаьха гIанд, табуреташ. Владимир Ильич безаме болх беш хина моттиг — мансарда. Укхаза цо дукха дешар, яздора, партех болча новкъосташца кIашагIхетар.

Даьхенна гаргагIа а волаш, царизмана дукъала тIатIа чIоагIлуш латтача къовсама кулгалде Паринера укх мехка вера В. И. Ленин 1912 шера 22 июне. Укхазара В. И. Ленина координаци йора РСДРП ЦК-а балха, «Правда» яхача газета лелдактировани еча дакъа лоацар. Дика болх булора Ильичага польски лаьтта. Краковe. Поронине даьккхача шин шера массехк бIаь статья, заметка, полемически выступлени, рецензеш кийчйир цо. Польски мехка яздаьд «Три источника и три составные части марксизма», «О праве нации на самоопределение» яха книжкаш. марксизма ганза юкъедаха кхыдола лоархIаме балхаш.

«...Боахама а культурни вахара а дерригача дешашта политически къовсам лоаттабара хоадам болаш кулгалделга думски фракцена краковски ахэмиграци ца хилча, — белгалдоахар «Ленинах долча дагалоацамаш тIа» Н. К. Крупская. — хала хургдар Октябра хьалхарча деношка Советий Iаьдал оттадара эшача ерригача звеноех кхета. Краковски ха социализм хьаьхьара ший тайпара кулевой группа» (ийчо ю класс) яр».

Бялы -Дунайца яхача моттигера Поронин йолча массехк минут гIаш никъ бича дIахкоач. Дийнахьа массехказза гIаш, наггахьа велосипедаца а дIа-са водар Владимир Ильич цу наькъагIа: почте е дукхха йола корреспонденци поедаца дIаяхьийта станце, е кхычара хьатIауха нах сецача цIагIа чуотта везаш хулар. Амма Ильича из маршрут лйза Iэцар. Дика йовзар гонахьара моттигаш, укхаза бахача наьха оамалаш, традицеш. Рысана — польски Татрий эттара лакхагIа болча бухь тIа — хьалтIавийнав.

— Оаха, — йоах М. Мруза, — доккхал цу революце эттара воккхагIвола гений гIха моттигашка дийнна хиларах. Поронине а хинна дIаводача хIара сага а иштта хетаргдолаш тхоашта могар ду. ХIаьта ала деза, духхьал соахкарча цхьан шера Поронине 260 эзар совгIа экскурсант хиннилга.

ДIахкачьар тхо оахаш лаьрхIача — В. И. Ленина музей чуйолча мезонин а йолаш шозза вIаштIардах кIенош долча. Укхаза да Ленинградерча болхлоша 1950 шера поронинцашта совгIата деина Ильича памятник. Цун когашка — зевкаш, дукха дийна зизаш.

Краковея Поронинен волча хана Владимир Ильича леладаь революционни гIулакх, яздаь Iилман балхаш, цун польски болхлой болами хьалха лаьттачарца айкха хинна бувзамаш хьехьокхаш йола эзараш публикацеш, фотокопеш, документаш, сурташ, магнитофонни йоазонаш да музея залашка. 32 шу хьалха хьайийла экспозици — ПОРП ЦК. Iилман балхахоша, антузиасташа баьча бокхача балха къаьгга тешал. ТIом сецачул тIехьагIарча шерашка цар хьалхегарах кIезига кораьнац кердa материалаш, царна В. И. Ленина рукописа 200 оагIув а йолаш.

ХIара денна болхлой, юрта боахама къахьегамхой, эскархой, студенташ, дешархой боалабеш итташ автобусаш ух укхаза. КIезигаьбац доазол дехьара хьаьший а, эттара хьалха Советски Союзера, вежарашха долча кхыча мехкашкара бараш а болаш.

Хьожаш да тхо отзываш тIайолча книжка тIа. Ер да лоацца дь цхьа йоазув: «Ленин массезаа a вийца ва. Краковa юкхе уллача Кердача Гутерча В. И. Ленина цIерагIча металлургически комбината болхлой группа».

— Укхаза ухача накаца бу болх, экскурсеш чакхйовхилга дуваденна да тха творчески лехамца. Iилма - пропагандистски а просветительски а гIулакх тоадара керда методаш формаши къоастаярца, — йоах М. Мруза. ЧIоагIа дукхаезаннай тха инициативагIа ленински моттигашка гIолла чакхйоаха кархой рейдаш. ХIара шера 22 апреле, Владимир Ильич ваьча дийнахьа, Поронине цунна оттадаьча памятника юкхе ПОРП къонача членашта партийни билеташ дIател. ЧIоагIа теркам тIаухийт В. И. Ленина вахар а цо леладаь гIулакхаш а дувцаш йола выставкаш кийчъяра, беседаши лекцеши ешара. Уж музее чакхъяьха а ца Iеш, гонахьа ядача городашкен поселкашкен хул. «Ленини Польша кортамукъален» яха экспозици кийчъеш латт.

Музея балхахоша кIезига ха йоаяц Iилма-тохкама балхаш деш, ленински документаш лехаш. Ховш ма хиллара, Владимир Ильича ше Польшера дIаводаш дукха книжкаш, брошюраш, газетий комплекташ, письмош, тайп-тайпара документаш дитад. Царех цхьайола материалаш кораяьй. Бакъда, хIанз а дукха я шоай тохкамхошка хьежаш яраш а. Польски Iилмахоша советски коллегашца аьхха цхьаьна чакхбоах из болх.

Пронинера даьлча тхо дахача краковски В. И. Ленина музея балхахошта цхьаьнха кердадар корадаьд. Цу кьаьнарча польски городе я республике эттара йоккхагIа йола В. И. Ленина музей, Iилман балхахочо М. Рубанчика дувц:

Архивни дакнеша, заманхошта дагадоагIараша тешал ду Кракове вахача хана Владимир Ильича митингашка, политически демонстрацешка дакъа лоацаш хилара, цо публични лекцеш ешара. Ховш да, политически гIулакхаш бахьанце лийцарашта гIо - новкъостал дара йолча краковски союза Ленини Крупскаяи членаш хиннилга. ХIанз из документашка бакъду. Краковски воеводсви архивера кораьяьй цу союза члений список. Цу тIа 148, 149 номераш а йолаш я УльяновгIар тайпан цIи. Цу корадаьчо йIаьхъергъя укх шера 22 апреле хьаелларгйола «Ленини польски болхлой болами. Краков — 1912-14 шераш» яха экспозици.

Польски коммунисташа, мехкарча беррггача къахьегамхоша боча дагахоаб баьчча, лерагIе вахаре чакхйоах ленинизма идеяш. Владимир Ильича яздаь балхаш республика духовни вахаре къоастаде йиш йоаца дакъа а хинна дIаэттал.

А. ШАПОВАЛОВ,
Краков — Поронино — Варшава.

ТАСС корр.

КАЛЕЙДОСКОП

ХУМАЗА ТIЕХЬАВАЬННА [illegible] ПРОФЕССОРАШ

Доазол дехьара сенна яхуль наркотикаш, дIагIе хьве йиш аций уж? — из хаттар ший-на хьалхашка оттадир Нью-Йоркски университетерча хIамах кайоалаш волча профессора-антрополога Бюттнер-Якуша. Ший студенташца цхьана вола-велар из ший лабораторе хадданза синтетически кокаин араяеца. Фабрико - лаборатора хIанз а болх бе мегар, кагахьа санна Бюттнер-Якуш хIама хов специалист хинна ца Iеш, говза конспиратор а хиннавалара.

Нью-Джерси яхача штатера цхьаьнха а Iилма доааш вола хьокках веннавар ший студенташ, хало а ца еш, вахара сихха аьттув баккха Iомабе. Цо царна психологи хьийха а ца Iеш, порнографически открыткаша хьаийтар царга, из бахьан долаш лаца а аьцар из.

ТIаккха Iилмацера гIулакх миштад укхаза? Берригa а Iилмахой болий-теш дог айденна бокъонца йола Iилман проблемаш къоастаеш? Американски прессо деча тешалах, укхаза а шортта ба тайпа болх. Масал ер да: Слоун - Кеттерингерча Iилма-тохкача институтерча Уильям Саммерлина цIока хувцара способ ше тоалый алийтар духьа кIайча дехкашта басар хьекхад. Сенна даьд цо из. кIаьдда аьлча, хоза доаца гIулакх? Вахьан цаI — ахча.

(АПН).

●

ЛАЗАРАШЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБАРА ЙОЛА ЦХЬАЬКХА СПОСОВ

ЦIе жIарг — медицински гIулакх дара символ. Медицински гIулакх дара «жIарг» оттаде дага я израильски правительство, апрель бетта цо лерхI больничнн персонал ялх процент кIезигье. Цу тайпара баьча социа шоаш духьала болга дIахайта Тель-Авива улицашка арабаьннаб бIаьш бола медицински болхлой. Наьха могашала дукха сагота бац тель-авивски политикаш. Больницашкен клиникашкен штат кIезигъярца цар сатувс 1979 шера 112 процентага дIа а кхаьча экономика къамаргаш лаьцача инфляцена тIахьожам оттабе. «Дерригача лазарашца цхьана къовсам лоаттабара чIоагIа оригинальни способ а яз, — беглхьар израильски правительства планаш забастовка ечарна юкъедча цхьанне.

(АПН).

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. «Майская» яхача шахтерча Социалистически Къахьегама Турпала Михаил Павлович Чиха мехка дикагIйолча шахтерий бригадираша цхьана кулг яздаьд 1980 шера социалистически яхьах долча договора. Цун бригадо декхар тIайицад 1100 эзар тонн кIор баккха, эттара лакхагIа къахьегама овсарле йолаш болх бе.

Шоай декхарий чотагIа горнякаша баьккхаб 400 эзар тонн антрацит.

М. П. Чиха бригада массехк шера вIашта СССР кIора промышленноста Министерсте дикагIъярех йолаш хьайоагIа. ДIадахача шера цу цIи хеза йолча коллективо пятилетка йоласлча дена 5 миллион тонн антрацит баьккхаб. хIаьта из бахьан долаш цу хана тIейица декхараш кхоачаш а даьд. Из йоккха къахьегама котало яккхарах горнякашка моаршала письмо дахьийтад новкъоста Л. И. Брежнева.

М. П. Чиха бригадана кулгалдеш вола 20 шу совгIа ха я. Социалистически Къахьегама Турпала цIи хинна ца Iеш, къахьегаме доккхий толамаш дахарах цунна еннай кхоъ Ленина ордени цаI Октябрьски Революце ордени. Цунна еннай СССР Паччахьалкхен преми.

СУРТА ТIА: М. П. Чих бригада болхлоица цхьана. Аьрдехьара аьттехьа — В. П. Гаврилов, М. П. Чих, В. Н. Фандеев, В. Г. Фоменко.

Е. НЕДЕРИ сурт. ТАСС фотохроника.

Тахан — Дунен халкъашта юкъера театра Ди

НРБ. Софийски халкъа опера сцена тӀа эггара хьалха француски композитора Лео Делиба «Коппелия» яха балет оттаяь хиннай 1928 шера. На ди болгарски балет хьахиина ди лоархI. Дукха ха йоаццаш постановщика Гаврилов Асена хьалхленца театра сцена тӀа цӀаьнха а премьера хиннай зрителашта дукха езача «Коппелия» яхача балета.

СУТА ТӀА: спектаклера сцена. БТА—ТАСС сурт.

Олимпиада-80 накъадолхаш

ОЛИМПИАДЕРА ВОЛЕЙБОЛ

Хетаргахьа, спортивни ловзарашта юкъе эггара гӀоръаьнначарех цаӀ я волейбол. Волейбола дунен халкъашта юкъерча федераце (ФИВБ) чубоагӀа 129 мохк.

Волейбола истори гаьнара хьадоалаш дале а (1895 шера США хьаййллай из), цу спорта тайпан олимпийски дебют 1964 шера мара хиннац. Цхьадолча даькъе из дувзаденна да ловзар дӀадоладеннача мехка — США — хьача спортивни ловзарашца цунна къовса а из могаш, дукха из дӀа ца ержаш йисалга. Из ловзар юхадийцелар вай мехка, укхаза из чӀоагӀа дезаш нах а ниййсбеннаб, цох бокъонца дола спортивни ловзар деш, дукха технико-тактически приемаш юкъе а кхихьай.

Волейбола СССР хьалхара чемпионат 1933 шера хилар. Цу хана мехка вӀашагӀкхийтта 440 эзар волейболист вар. ХIанз 5 миллион совгӀа ва, царца 2 миллион дешархо а волаш. Ловзачарна лаьрхӀа 200 эзар зали майдан я. Волейбол массови дегIаахарца вай сборни команда а хьалха латтача клубий а аьттув баьлар дунен арене толамаш даха. Советски волейболисташ — Европа а дунен а дуннхазара чемпионаш. Клубий командаша, царна ЦСКА а йолаш, европейски кубкаш ловзаеча хина дукхаза котален яьхар.

Токио-64 Ловзарашка, волейбола олимпийски дебют йолча хана, совгӀаташ къувсаш яр 6 кхалнаьхен 10 маӀача наьхен командаш. Кхалнаьха турнире хьалхара моттиг яьккхар японкаша, маӀача наьха турнире — СССР командо. Цул тӀехьагӀа дикъ шу даьлча Мехико вай шинна а командо дошо олимпийски совгӀаташ даьхад. Мюнхен — 72 советски волейболистнаша юха а «дошув» даьккхар, хӀаьта маӀача ваха — «борза», Монреаль-76 котало яьккхар Японе волейболистнашен Польша маӀача наьха командон. Вай командаш — маӀача наьха а кхалнаьха а — дото медалаш а яхаш цӀаьхкар.

Москверча Олимпиаде волейболни турнир чакхъяргья хьалха хиннача шиннс сенна формула а йолаш. 20 июле денз 1 августе кхачалца. Ловзариш хьалхагӀа подгруппашка хургда, цул тӀехьагӀа хьаахара-цолагӀеа кхоалагӀа йиъагӀен моттигаш яьха командаш цоайла матчашка вӀашагӀкхетаргья (27 июле — кхалнах, 30-ча — маӀа нах). ХӀаьта маӀача наьха группой турнирий аутсайдераша 9—10-гӀа моттигаш екъаргья. Цул тӀехьагӀа ахфинале котбаьннараша «дошув», «детув», «борз», йиълагӀа моттиг яккхара финале шоашта юкъе къовсам лоаттабергба.

Шаьнхе а турнир В. И. Ленина цӀерагӀча Центральни стадионе лаьрххӀача шин зале хургья: зӀамигача спортивни арене «ДоттагӀлех» зален, Керттера майдаш, дегӀ мукъадоаккхаш йола йиъ санна, ФИВБ могаль искусственни тӀехе йолаш я. ЗӀамигача арена трибунашка 9 эзар зритель чухош, хӀаьта «ДоттагӀал» яхача оала трибунаш кхо эзар сага лаьрхӀа я. Яхьаш хургйолча аренашта гаьна йоаццаш, дегӀ мукъадаккхара лаьрхӀа майдаш, барзкъаш Ӏодоаха моттигаш, душейойш, медицински тӀахьожам лоаттабу а хьалхара гӀо-повкъостал ду а пункташ хьалъяьй.

ЗӀамига спортивни арена шийна яхача волейбола Европейски конфедераце генеральни секретара Оливье Брюира укх тайпара мах бир цун:

— Из тӀехдика гӀишло я Укх тайпара йола залаш сона бӀаргайнац къыметтел Япони санна волейбольни болча мехка я. Укхаза геттара дика оборудовани, лоаццача хана информаци дӀаяхийта торо лургйола тӀехдика бувзама служба я. Трибунай массе а оагӀорахьара тӀехдика бӀаргагу ерригa майда. Олимпийски волейбольни турнир геттара лахача бояраме чакхъяргхилярах шек хила везац.

Волейбол езарашта, хьалха латтача къамий сборни хьехамчашта санна, спортсменаша маӀагӀа хьалаш долаш къовсамаш чакхдоаргда хайца ва Ӏеш, из безам ба мишта хургба къовсам, къувсачарна юкъе котало яккхара дукхагӀа торонаш хьан я.

Специалисташта хетачох, кхалнаьха турнире, кӀезигагӀа яле а бархӀ командах кхаьние (Японе, Кубе, СССР) цхьатарра торонаш я «дошув» даккхара. ХӀаьта цу командай хьехамчаша укх тайпара мах бу шоаш хьалхесчар торонаш.

Кодаи Кодзима, Японе сборне — 1976 шера олимпийски чемпиона, СССР халкъий VII ахкан Спартакиаде котало яьккхачун воккхагӀвола тренер:

— Спартакиадин турнире льккхача котален ал хьайнеберш шоай нахах тешабир. Олимпийски ловзарашка толам бовккхаргхиларах дог тешаявр.

Еухенио Лефрита, Кубай сборне воккхагӀвола тренер:

— Тха котдаьннача дунен чемпионате — 78 дакъа лоацам хинна состав а йолаш. тхона Олимпиадена дӀагӀакхача моге, олимпийски «дошув» даккхара тха торонаш йолга банъда.

Николай Карполь, СССР сборне воккхагӀвола тренер:

— Тха команда белггала хувцаеннай. олимпийски турниреции дакъа ца лоацаш а опыт Ӏоализа а дукха волейболисташ ба цу чу. Бакъда, воккхагӀвола совгӀаташ дахара чӀоагӀа къовса безам болаш ба уж.

СССР сборне хӀанз болчарна юкъе дикъ даькъах кхо дакъа мехкарча чемпионате вӀаштӀеххьа кхаь шера котало яьхача «Уралочка» яхача свердловски клубе ловзаш хинзарех да. Клуба а сборне а хьехамча вола Николай Карполь къона, барт тайна, язь йолаш болча свердловски волейболистках тешаш ва, из дерриге а лоархӀам болаш да. ХӀаьта а советски сборни котъллаиза Ӏергьац аьлча хӀанз сов хьалха хургда.

Ала деза, Олимпиада-80 волейбольни турнире лакхера толам баккхара советски кхалнаьха сборнена кхерагӀдаьннар бокъонца дар а доацаш, хилча бахьахьа хетар долга. Бакъда, вай маӀача наьха команда олимпийски Москве котало яккха тӀагӀертачарех керттера цаӀ я. Монреале хинна Ловзараш чакхдаьнначул тӀехьагӀа советски волейболисташа дерригӀа котолокаш яьхар 1977 шера хиннача Европа чемпионате, юха а кердаьккхар котало дунен Кубке-77, 1978 шера хиннача дунен чемпионате а 1979 Европе хьалхаре моттиг къувсаш хиннача нхьашка а котало яьхар.

Цу юкъагӀа Вячеслав Платонов керте латтача команда состав хайра хувценнац. ХӀанзарча команда башкало — кхоалагӀча зоне сихха тӀагӀорталга. Цунца цхьана команда тайп-тайпара лова, цу гӀулакха чӀоагӀа къахьег Савин, Лоор, Кондра, Черышев санна болча экстра-класса мастераша.

— СССР сборне ловзаро цецваьккхав со, — аьлар Европа чемпионат-79 чакхъяьлча польски команда воккхагӀволча тренера Александр Скибас. — Шийна дукхъал латтачарел волейбола массайолча аспекташка тӀех я из.

Владимир ХОТИНСКИЙ, (АПН).

ЭРГАДАЬККХЕ ТОАДЕ НРАВСТВЕННИ КХЕТАМ БАЛАР

Вай партеи правительствам эггара чӀоагӀагӀа йоакхо еча хӀамах цаӀ да хӀара советски саг гармоничано дегӀаахара эша хьалаш хьадар. Из дика гуш да КПСС XXV съезда решенех, уттагӀча пятилетка социальни программах. СССР кердача Конституце тӀа «Социальни дегӀаахари культурей» яхаш бола лаьрххӀа корта ба вай социалистически дахчахьалкхено шийна кара мел йолча средствах культурея саги дегӀадоалладара пайда эцаш хилар хьахьокхаш. Из цӀаьха а чӀоаггӀа теша а вен хьагайтан КПСС ЦК ноябрьски (1979 шера) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагӀча сесси решенеца.

Парте де мел дезар цу советски нах материально дика Ӏалашбара дала ца Ӏеш, цар культура маьхлленех бизза пайда эца йиш хилийтара, уж даим идейно а нравственно а дегӀаадийтара. Вай граждашта нравственни кхетам луча къаьстта лоархӀаме моттиг лоац культурай искусствай учреждаенеша.

Керда саг, бокъонца йола коммунизи хьалъер хьалкхевара, билача наьха духовни хьашташ кхоачашдара дукха балхаш ду Нохч - ГӀалгӀайчен культурай искусствай учреждений балхахоша. Культурно - просветительни учреждения чакхдоахача дерригача гӀулакхашка къаьстта теркам тӀа бохийт советски вахара хьисапе пропаганда яр советски патриотизми пролетарски интернационализми йоалаш хургболаш наха кхетим балара. Цу даькъе боккха лоархӀам болаш я турпала истори наха дӀадовзийташ, шоай идеалаш бахьан советски наха лоаттабеъча къовсамах дувцаш йола республикански краеведчески музей.

Музея еррига экспозицешнира кӀайта гата тӀа билла цӀе мугӀ сайна гуш и КПСС социальни политика нравственни мотиваш. Экспонаташа къаьтта хьагойт къахьегамхоша хӀама хьадеча хьинаре дакъа лоацаш хилар, цар лакха духовни культура, коммунизма идеяшта уж мутӀахьа хилар, революционни, тӀема, къахьегама традицеш, республика къахьегамхой яхьнаре турпала гӀулакхаш.

Нравственни кхетам луча боккха лоархӀам болаш хилар вай театрий сценаш тӀара хьахьувиташ йола А. Гельмана «Тхо, кӀал кулгаш яздаьраш», М. Шатрова «Аз дог доахараш», В. Тендрякова «Дийна ваьннача тӀехьагӀара бийса», Е. Чебалина «Кокон», Э. Ризановен Э. Брагинскен «Аморальни истори», кхыяраш санна йола ира нравственни проблемаш увттаю спектаклаш).

Каст - каста ю профессиональни артисташа юкъарчал доацаш производственни участкашка выступленеш. культура халкъа университетий балда юкъе дакъа лоац. художественни самодеятельноста коллективашта гӀо ду. юрташка боккха культурно-шефски болх бу.

Дика традици а хиина дӀаэттад «Искусства говзанчаша — къахьегама говзанчашта» яхача девизагӀа Нохч - ГӀалгӀайчен дикагӀа йолча коллективашен исполнителашен, мехка дукхача цӀи хесача артисташен творчески группашея дакъа а лоацаш йола искусства республикански фестивалаш чакхъяхар.

Фестивале дакъа лоацараш концерташ увттаяь ца Ӏеш республика городашкарчен юрташкарчен къахьегамхоша вӀашагӀбетталу, предприятешка выступленеш ю.

Фестивала денош бокъонна дола искусства цӀей, чӀоагӀа дегашта тоам беш дола хӀама хул республика бахархошта.

Республика театрийи концертии организацейи коллективаша шерра хьаллаьцаб производственни коллективаща творчески доттагӀал шерра доаржадара. «Искусствай къахьегамен союз чӀоагӀъер» яхача девизагӀа шоай болх эргабаьккха тоабара тӀахьехаш советски литературай искусствай говзанчашдаь кхайкарал. ХӀана толамца кховчашъеш латт хоадам боллаш йолча планагӀа увттаяь мероприятеш.

Х. Нурадилова цӀерагӀча театро социалистически доттагӀал лелаярах договор даьд Нохч - ГӀалгӀай гӀишлошъяра управленеца, М. Ю. Лермонтова цӀерагӀча театро — республике эггара къахьегӀйолча предприятеца — «Красный молот» заводаца, вахчахьалкхен филармоне коллективо — хӀамаш тегача производственни объединенеца.

ТӀа-тӀа популярнегӀа хулаш латт театра Денош санна дола творчески коллективашта зрителашца бувзамаш лоаттадара гӀулакх. Из хӀаналехьа кӀоаргга юкъедахад города дукхача предприятейи учреждений партийни, профсоюзни, комсомольски организацей планашта. Ӏалаьмате чӀоагӀа а раьза хиле а кийчлу цу деношка театраш а.

ЧӀоагӀа практикала юкъедахад, заводий болхлоша. гӀишлоншоца спектаклиш ювцача дакъа лацар, актерашца цхьана творчески конференцеш яр. Деккар латт эггара эффективнегӀа долча доттагӀала бувзамашн формаши лехарахи уж дегӀаккуларахи.

Ӏадаьмате боккха ба искусствай производствай говзанчаш шоайла вӀашагӀбеттабалара лоархӀам. Цу тайпарча вӀашагӀкхетарашка болхлошея колхосхошея дег тӀара дувц шоашта бахьа, вахар кхетаде искусства мел гӀо ду. ХӀаьта мел чӀоагӀа эш цу тайпара вӀашагӀкхетараш актерашта. Цар дегӀаьоалаю актера творчески уйлаш, сордоанах вахаре цо зийнар. Дукхъал из хар Х. Нурадиловен М. Ю. Лермонтовен цӀерагӀча театрий артисташа А. Гельмана «Чрезвычайное происшествие», Г. Бокарева «Пуск», А. Кропа «Глубокая разведка» яха спектаклаш кийчъеш болча хана хиннача вӀашагӀкхетарашка дийцар.

Художника баь болх дика ба е во ба, искусства вахарцара бувзамаш мел чӀоагӀа да хара эггара дикагӀа йола форми я зрителаца. таланарча къахьегама турпалашца, сценически турпалий прототипашца юхьдухьал вӀашагӀдеттадалар. Дукхъал Социалистически Къахьегама Турпала Ш. Хадиневе кулгалдеча гӀишлонхой бригадаца цу тайпара бувзам хилар бахьан долаш хьа ма хиларий журналистий В. Матиевен Л. Яхьяевен «Вай хоржаш дола наькъаш» яха пьеса. Лермонтова цӀерагӀера театр халкъа писателаца Боков Атъмалаца цхьана болх беш да керда пьеса хьаяра.

Искусствай къахьегамен доттагӀал! Цу деша маӀан а царца бувзабеннача балха чулоацам а боккха ба, из доттагӀал цхьатарра эшаш да культурай искусствай деятелашта санна, ниттa производственни коллективашта а. Укхаза дукха торонаш я болх бара, вӀаши духовно дегӀаахара.

КӀезига дац беш латтача балхаца кхоачамбоацараш, къестадиза дола дешаш, пайда ца эцаш йола торонаш.

Эггара хьалха белгалдаккха дезар / да, нравственни кхетам луча Ӏоаль дика опыт хӀанз а культура ерригача учреждений балха шерра юкъейихьа ца хилар. Из бахьан долаш цар балха эффективности дикали массаза а яц хила езача тайпара. Дукхача клубашка, культура цӀенбошка, библиотекашка нравственни кхетам балара болх дикъа а лелабац планагӀен комплексни боагӀача бесса болх бара метта эпизодически мероприятеех кхоачамбеш моттигаш а хул, эпла буял из къахьегама коллективай даьддача деккарашен планашея.

Драматически театрий репертуара тӀа кӀезига я хӀанз а вай заманхой вахар, вай обществе хулаш дола социальни хувцамаш, морально-этически правовни проблемаш кӀоаргга хьахьокхаш йола спектаклаш. Шорттига дегӀаух республике культура халкъа университетий, общественни хьисапе болх беча музейи сеть.

Уж дерригa кхоачамбоацараш къоастадаза дола дешаши тхона дика гу, уж дӀадехара, культурай искусствай учреждений болх дӀахо тоабара оарцагӀа а даьнад тхо.

А. МИТРОФАНОВ,
республика культура министра заместитель.

ӀАЛАМИ САГИ

ПАЙДА БЕРГБОАЦА ГА ХЬАЛТӀАЯЬННАЯЦ

«Нийтта ваьл хаькъо. Сага вахаре хьу ца оашт цхьадикха моттиг яц. Хьуно хин режим лоаттаю, из атмосфере кислород лоаттаду бух боаца хьаст ба.

Цхьан гектара тӀа дӀайийнача хьуно шера 18 миллион кубически метр атмосферии фо цӀеиду. Цул совгӀа хьунагӀара хӀера шера бӀарий, ӀагӀаний, кхоний, эстей, комарий, хьонка, кхыдолчун хамаьрша хьувзаьхам чуэц.

Наха хозахета алац: «Хьуна юхе эзар меца хургвац». «Хьуно бӀаьсти дег хьест, аьхкий мелалл, гуйрахьа даа хӀама лоаттаду, Ӏай вӀоккув».

Нитта гаьнаш егӀа моттиг я Грозненски района Гикало цӀерагӀа поселок. Каг ца еш, доагӀа дӀаал а деш, дика лорао укхаза дӀаегӀа гаьнаш.

Бакъда, юртал араьхьа, хьун оасаш долча моттигашка го йиш я тӀера гаьнаш дӀа а тийда ягӀа гудиргаш. Укхаза сагага ца а хоатташ, шоай доллалья цӀенош хьалде участкаш дӀалийцай, хьун юкъе мувхаш дӀатувс. Из ла йиш йолаш гӀудакх дац. Бехке бараш хьагучи а бохьа, дош суде дӀачудениязд, цӀрна цӀенхаштта бехк хургба.

Хьу массане а юкъара рузкъа да. Из лораелга — массане а декхар.

Ю. БАЗГИЕВ,
Ӏалам лорадара Ерригроссийски общества Грозненски районни совета бехктокхаме секретарь.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Грозненски мехкдаьтта техникумо дӀахоийт укх шера 1 апреле дена 1 июне кхачалца деша 8-чеи 10-чен классай дешархошта подготовительни курсаш хьеалаш хилар.

Подготовительни курсашка болх беш хургба опыт йола хьехархой, цар повиъостал дергда деша отташ дӀалуш йолча экзаменашта дешархой толаме кийчбара.

Подготовительни курсашкарча заплтей хьакъехьа ца кхетар хетта укх адреесагӀа: гор. Грозный, улица Клары Цеткин 14/53, № 222 йола кабинет, телефон: 2-63-09, хӀара дешна 9 сахьат дениче денз 17 сахьат даллалца.

СПОРТ

БӀаьстан каникулашка

Школай дешархой бӀаьстан каникулаш йолаеннача дийнахьа денз Грозне чакхйоаккхаш латт нагирхошта юкъе футболах йола Ерригсоюзни бӀаьстан турнир. Цига дакъа лоацаш ба специализированни футбольни школашкарен мастерий командашкарча кийчон группашкарен къона футболисташ.

Яхьий хьалхарча дийнахьа Грозннерча ДЮСШОР команда лайзар ЦСКА командерча шоай ншйсархошца. Из ловзар цхьанна командо совле ца йоаккхаш чакхдаьлар — 0:0. Цу тайпара счет йолаш къаьстар цар Туркмене командаца хинна матч а.

ХӀаьта «Терек» нагирхой команда вӀаштта шозза яьшар: Мосблоно командаца (1:2) РСФСР вӀашагӀтехача шоллагӀча командацен ловзаш (0:1).

ХӀанзе а турнира финальни даькъе ловза бокъо яьккхай Пермски областен Краснодарски краи къоначa футболисташа. Турнир дӀахо хьоц я.

Дешархой спартакиада

Дукхача къонача спортсменаша дакъа а лоацаш дӀахьош я республика юкъерча лаьрххӀача дешара заведеней спартакиада. ХӀанзале шоай яхьаш чакхъяьха баьнаб волейболисташи баскетболисташи.

ХӀаьта дукха ха йоаццаш Грознерча «Садко» яхача бассейне хилар нек дерий яхьаш а. Цига дакъа лоацаш яр мехкдаьтта, химико-технологически, учета механизаци ярай кооперативни техникумий, кооперативни, медицински, Грозненски педагогически училищай командаш.

Яхьаш къаьст-къаьста кагийча наьхен мехкарийн эстафетни командашта юкъе чакхйоалаш яр. Кагийча наха юкъе кхычарел толашагӀа хилар мехкдаьтта техникума команда, хӀаьта мехкарашта юкъе — педагогически училища яр.

Яхье баьннаб шахматисташ

Укх деношка шоай турнир чакхйоаккхаш хилар Къилбаседа - Кавказски машиннакъа Грозненски отделене предприятешкара шахматисташ.

Цига юха а белгалбаьлар кхычарел дикка хьалхабьнна Грозный станце спортсменаш. ШоллагӀен кхоалагӀен моттигаш шоайла йийкъар Грозныйн Гудермесы станцей локомотивни депошкарча командаша.

С. ПАРЧИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — Берашта. «Ниха яхача чайтоигаш хиннараш» яха Ӏаламан-популярни фильм. 10-гӀеи, 11-гӀеи сереш.
9.40 — Фильм-спектакль. Чакхьаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Петлястта хьалха латтараш. «Ленинградски горчашташ». Телевизионни документальни фильм.
15.55 — «Объектив».
16.25 — «Эрний къамаьл».
16.55 — Ф. Лист. «Симфонически поэма».
17.10 — «Волшага яха передача.
17.40 — «Вурийтта шу даьннараш». ШоллагӀа передача.
18.25 — «Капитанаца Врунгелаца хиннараш» яха телевизионни мультипликационни фильм. 10-гӀеи, 11-гӀеи сереш.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Миллионий ленински университет. «Дехали общество». 1-ра передача. Передаче дакъадоацаш ба философски Ӏилмий кандидат КПСС ЦК пропаганда отдела консультант В. Ф. Правоторов, философский Ӏилмий доктор профессор А. М. Харчев.
19.30 — «Халкъа эшараш».
19.45 — «Неха ма биллалаш тхона» яха телевизионни художественни фильм. Ю. Бондарева дувцарца.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Театра Дунен халкъашта юкъера Ди». Передача дӀахьу СССР Халкъа артиста М. Царева. Чакхьаьча — «Тахан дунен тӀа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

16.00 — Владимир Ильич Ленина вагь 110 шу дизарга. «Деньгача доттагӀлен парӀеиаш». Документальни фильм.
16.25 — «Старт».
16.55 — «Литературни вӀашагӀкхетараш».
17.35 — «Патриоташ хьалкхуоба». ВЛКСМ Надтеречни райкома секретара У. Актулаева беседа (нохчий меттала).
17.45 — «Яхат дӀадуш латт». Юртбоалама обзорень.
18.00 — Фильм.
18.05 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀолла».
18.25 — Тахан — театра Дунен халкъашта юкъера Ди да. Йай волча къонашагӀа йи искусства Воронежски институте выпускникаш.
19.00 — Хоккех йола СССР чемпионат. «Химик» (Воскресенск) — ЦСКА. Воскресенскера передача. Перерыве — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
21.00 — Э. Оганесян. Симфони.
21.40 — «Лаьттан дагалоацам». Телевизионни художественни фильм. 3-гӀа сери.

28 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — Берашта. «Ниха яхача чайтонгаш хиннараш» яха Ӏаламан-популярни фильм. 12-гӀеи, 13-гӀеи сереш.
9.40 — «Книжка кӀорв». Берий киншкай Ерригсоюзни вӀашагӀа йола репортаж.
10.25 — «Неха ма биллалаш тхона» яха телевизионни художественни фильм. Чакхдаьлча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Документальни фильм.
15.00 — «Дошо майба» яхача клуба ирхз вьаххара.
15.45 — «Подмосковни вӀашагӀкхетараш».
16.15 — Фаьлг болча хьешалгӀа. «Вероника юхайоагӀа». Художественни фильм (Румыни).
17.50 — «Вурийтта шу даьннараш». 3-гӀа передача.
18.35 — «Капитанаца Врунгелаца хиннараш» яха телевизионни мультипликационни фильм. 12-гӀа сери.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Владимир Ильич Ленина вагь 110 шу дизарга. «Сона бӀаргайинна Ленин...». Диалог декъарча Ленинхошта дагадоагӀараш.
19.30 — Концерт.
19.45 — РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий къамаьл.
20.00 — «Устнана» яхача телевизионни художественни фильма премьера (Венгри).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Эрмитаж». «Эрмитажа цӀа».
22.05 — «Тахан дунен тӀа».
22.20 — «Кинопанорама».

II ПРОГРАММА

16.35 — «Хьа горизонташ».
17.05 — «Телавичный» яха совхоз: «проблемаши перспективаши».
17.35 — Документальни фильм.
17.40 — «Телеэу». (нохчий меттала).
18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀолла».
18.20 — Нохч - ГӀалгӀайче Советски Ӏаьдал отта 60 шу дизарга. «Цу деноӣ сийле йоргъац».
18.50 — «Телезритело кетт, критика ю, хьехамаш ду».
19.00 — Волейболах йола Дунен халкъашта юкъера матч. СССР — Куба. Свердловскера передача.
19.35 — «Швейцарски репортаж». Автори дӀакъоцвари — политически обозреватель А. Потапов.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Спортивни гимнастиках йола Дунен халкъашта юкъера яхьаш.
21.00 — Концерт.
21.40 — «Лаьттан дагалоацам». Телевизионни художественни фильм. 4-гӀеи, 5-гӀеи сереш.

РАДИО

27 МАРТ

8.10 — «Юрт: гӀулакхаши проблемаши» (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.20 — «Сердало» газета обзор.
7.25 — Ашараш.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана, кхалнах!» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
9.15 — Нохч-ГӀалгӀайче Советски Ӏаьдал отталь 60 шу дизарга. «Ильича чьийхача наьхь тӀа гӀолла дохк вай». Радиокомпозици (нохчий меттала).
9.30 — Ден йолча темагӀа (эрсий меттала).
9.40 — Ашараш (эрсий меттала).
9.45 — «ХӀана лоьхьенна къахьегама оасарле?» яха передача (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачий программен хаьйтамаш (эрсий меттала).
16.01 — А. Долуханян. Концерт (эрсий меттала).
16.20 — В. И. Ленина сурт-сибат нохч-гӀалгӀай литературе (нохчий меттала).
16.10 — «Микрофонаца Грозне гӀолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Хоамаш.

28 МАРТ

6.40 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.25 — Ашараш (нохчий меттала).
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къона талантхой» яхача циклацара передача (нохчий меттала).
9.15 — «Атеист» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
9.35 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
9.45 — «БӀаьстан хьашкаро балхаш дӀахьош да» яха передача (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачий программен хаоттамаш (эрсий меттала).
16.01 — «Антикоммунизм — машарен прогрессен эггара чӀоагӀагӀа йола мостагӀа (эрсий меттала).
16.15 — «Саькердамена тахгӀа тӀа» (нохчий меттала).
18.35 — «Халкъа эшараш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Хаоттам

Тахан республике гӀолен Грозне хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Ӏуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чӀоагӀа мух а хьеккхаш хилен фегара температура республике 5—10, Грозне 7—9 градус йоахал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, лаьгӀо йоачан а йолаш цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп - тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьеккхаш хилен фегара температура бийсана —1 +1, дийнахьа +1, +6 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Журналистий семинар

КПСС обкома пропагандай агитацен отделои Нохч-ГӀалгӀай АССР журналистий Союза правленеи укх деношка Знаменское яхача юрта йир Надтеречни, Наурски, Шелковской районий газетийн моттигерча радиовещани журналистий кустовой семинар. Семинаре дийцар В. И. Ленин ваь 110 шу дизара кийчо яра хьакъехьара, «1979—1980 шерашка Ӏаи замалахва хьайбай продукташ дукхагӀа яхаран кийчъяран хьайбаш леладеча болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржияра хьакъехьарча» КПСС ЦК социамга хьежа хьайбай йоахам дегӀабоалабара. «Идеологически, политико - кхетама болх дӀахо тоабарах» болча КПСС ЦК социамо дӀадехарашка хьежа кепайоазонен радиой информаци тоаяра хьакъехьара проблемаш газетий оагӀонаш тӀеи моттигерча радиовещане передачашкеи ювцарах дола дош.

Обзораш йир: КПСС обкома кепайоазон, телевидене, радиовещане сектора заведующе Р. М. Нашхоева, Нохч - ГӀалгӀай АССР гӀолла волча ТАСС корреспондента Г. Я. Насонова, Нохч-ГӀалгӀай АССР журналистий Союза правлене секретара В. К. Балясникова, Нохч-ГӀалгӀай гостелерадио воккхагӀволча редактора А. А. Кукмова.

Семинар чакхйоалаш дийцача дешаех йола газетий публикацеши радиовещане передачаши дукхагӀа пайда болаш хилийтара хьакъехьара балха опыт йийцар. Цу хьакъехьа къамаьлаш дир «Терская правда» яхача газета редактора А. Карандина, «Путь к коммунизму» яхача газета редактора М. Тазиева, «Строитель коммунизма» яхача газета редактора М. Мельничука, газетий кхыча болхлоша.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхаме секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92, Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка

СФ00129. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1633.